5721 COTTAGE GROVE AVE
CHICAGO ILL 60637

CENTER FOR RESEARCH LIBRARIES

І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 46. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го БЕРЕЗНЯ 1972 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 10, 1972 No. 46. VOL. LXXIX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

Четвер, 9 березня 1972

В АМЕРИЦІ

У ФЛИНТ, МИШ., ПОКІНЧИВ САМОГУБСТВОМ 26-річний негр Пол Кейбелл мол., залишивши записку, в якій сказано: „Я вмираю для того, щоб підкреслити, що етнічні меншості зможуть бути вільними тільки тоді, коли вони співпрацюватимуть між собою. Мені здається, що немає іншої дороги, щоб звернути на це вашу увагу". Пол Кейбелл працював у дирекції середньої школи, де часто траплялися непорозуміння на расовому тлі: там 65% білих учнів і 35% чорних.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ДЖОН ЛІНДЗІ зібрав на виборчу кампанію 500 000 долярів, які він одержав від 1010 людей, переважно з Ню Йорку і Нюйоркського стейту, в тому й від членів його родини. Дж. Ліндзі кандидує на Президента від Демократичної партії — минулого року він покинув Республіканську партію.

НА ВСЕАМЕРИКАНСЬКОМУ КОНКУРСІ ДЛЯ УЧНІВ переможцями вийшли учні з Ню Йорку, найбільше із району Квінсу. Конкурс Вестінгґавза на успіхи учнів у навчанні вперше був проведений в 1942 р. Цього року перше місце здобула Ніна Табачник, середньошкільниця, яка дістала стипендію у висоті 10 000 долярів, нагороджено ще кількох дітей стипендіями від 6 000 до 4 000 дол. У конкурсі брали участь 14 000 випускників „гайскулів" у ЗСА.

КОЛИШНІЙ ПОСАДНИК НЮАРКУ, Н. Дж., Г. Адонізіо прийшов сам до федеральних властей і „здався". Він відбуватиме 10 років в'язниці за вимоги хабарів та інші незаконні маніпуляції.

НА СУДІ НАД АНДЖЕЛОЮ ДЕЙВІС, чорною комуністкою, обвинуваченою у вбивстві чотирьох осіб, з 34 кандидатів на присяжних відібрали дотепер тільки 3, і всіх жінок. Захисники А. Дейвіс вдаються до різних проволок та зауваг, намагаючись затягнути процес. У кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Е. Колдвелла знайшли маріхуану, і йому заборонили приходити до залі суду. Колдвелла судитимуть за наркотики через 10 днів.

КОЛИШНЯ ПЕРША ЛЕДІ ЗСА Джейклін Онассіс свідчила на суді проти фотографа Р. Галлели, який її завжди фотографував, не питаючи дозволу. П-і Онассіс твердила, що „ніхто інший так не накидався на мене, не кричав на мене і не зачіпав ремінням з фотокамери, як Галлела"...

ЗСА ЗАКУПИЛИ В РОДЕЗІЇ ВЕЛИКУ КІЛЬКІСТЬ хромової руди та ін. руд і мінералів. Раніше на такі закупи в Родезії було накладено ембарґо, про яке прохали Об'єднані Нації, щоб таким чином покарати Родезію за расову несправедливість. Тепер ЗСА відкликали ту заборону. Найближчими тижнями до американських портів прибудуть вантажні кораблі з 150 000 тонн хромової руди.

ЗА НАЙНОВІШИМИ ДАНИМИ, У СТЕЙТІ ЗАХ. ВІРДЖІНІЯ загинули від обвалу водяної тами 108 осіб, переважно з шахтарських родин. Досі не знайдено яких 70 осіб, які також можливо пропали під час тієї трагедії.

У СВІТІ

У БРЮССЕЛІ ВІДБУЛАСЯ конференція 6-ох членських держав Европейської Економічної Спільноти з участю також делеґатів з дорадчим голосом тих дальших 4-х держав, які мають туди приступити, де вирішено, щоб приступити до першої стадії пляну: завести в усіх тих державах одну валюту й одну економічну систему, без митних бар'єр і т. п. Ця програма має завершитись впродовж найближчих 10-ти років.

ІТАЛІЯ І ЯПОНІЯ ЗГОЛОСИЛИ на 25-тичленній конференції роззброєння у Женеві внесок, щоб всі її члени одноголосно запросили до участи в конференції Францію і Комуністичний Китай. Франція відмовилась від початку брати там участь, бо тодішній президент де Ґолль заявив був одверто, що це втрата часу, — а Комуністичний Китай не хоче приступити туди, поки „спонзорами" конференції є ЗСА і СССР.

З ПЕКІНУ ВИЇХАВ до Канади новий комунокитайський амбасадор Яо Куанґ, про якого були вістки в газетах, що він стане зв'язковим між Вашинґтоном і Пекіном. Перший комуністичний китайський представник в Канаді Хуанґ Хуа став амбасадором в Об'єднаних Націях.

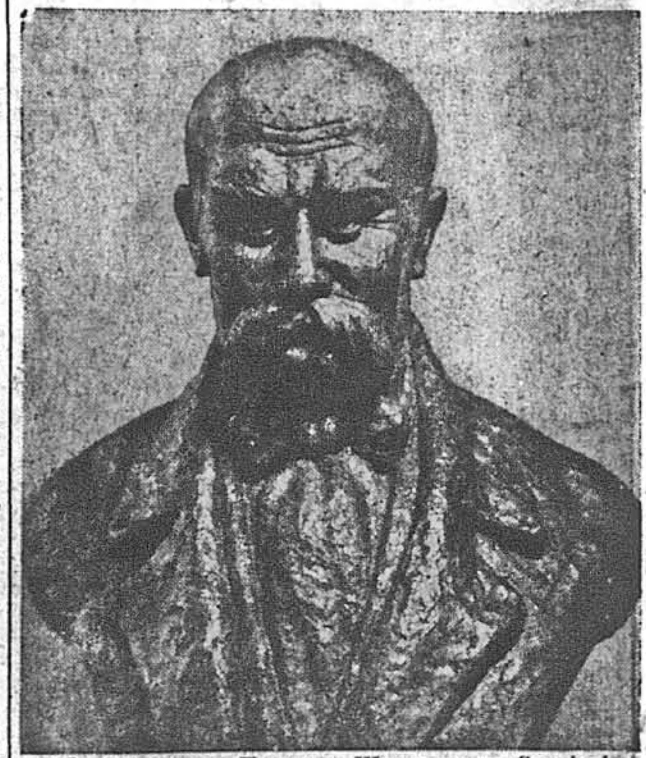
В АПОСТОЛЬСЬКІЙ СТОЛИЦІ ОБМІРКОВУЮТЬ плян заснування там нового Секретаріяту для справ культурних змін у світі — повідомляють італійські газети. Великі зміни, які заходять у світі в ділянках культури й економіки відбиваються на житті різних крайових Католицьких Церков і спричинюють їм труднощі, які турбують Апостольську Столицю. Відсіль виникла ідея такого окремого Секретаріяту.

В ІЗРАЇЛЬСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ВІДБУЛИСЯ дебати над закордонною політикою у зв'язку з бюджетом міністерства закордонних справ і міністер Абба Ебан висловився за продовжуванням ізраїльсько - арабських розмов за посередництвом шведського дипломата Ґуннара Яррінґа. Він не виключив теж тимчасового порозуміння з Єгиптом щодо відкриття Суезького каналу, але ствердив, що одначково щодо загального замирення як тієї тимчасової розв'язки розмови зайшли в сліпий кут, з якого нема ще виходу.

НА ТАЙВАНЬ (ФОРМОЗУ) ПРИБУЛИ з Пекіну три американські журналісти, які товаришили були в подорожі туди президентові Ніксонові. Власті Вільного Китаю на Тайвані й тамошня преса сердечно привітали тих журналістів, а митні службовики не робили їм ніяких труднощів у перевозі матеріялів, що їх придбали у Комуністичному Китаї. Вільні китайці хочуть дати американським журналістам нагоду порівняти умовини життя, свободи рухів і т. д. в Комуністичному Китаї і у Вільному Китаї з його осідком на Тайвані.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ РІШЕНО обмежити відомості, уділювані пресі щодо летунських місій проти Північного В'єтнаму. Військові власті повідомили журналістів, що не будуть подавати числа літаків, які беруть участь у таких рейдах, та інших різних подробиць, бо це корисне ворогові. У цьому році переведено проти Північного В'єтнаму 86 рейдів, себто стільки, що за ввесь минулий рік. Комуністи знімають з цього приводу великий крик, але американські військові кола виправдують це двома причинами: зосереджуванням комуністами людей і матеріялу для нового наступу та обстрілюванням стежних безборонних американських літаків комуністичними ракетами.

У РОКОВИНИ ПРОРОКА УКРАЇНИ

О. Архипенко: Погруддя Шевченка на Союзівці

Тарас ШЕВЧЕНКО

МОЛИТВА

Царів, кривавих шинкарів,
У пута кутії окуй,
В склепу глибокім замуруй.

Трудящим людям, всебла-
[гий,
На їх окраденій землі
Свою ти силу ниспошли.

А чистих серцем — коло їх
Постав ти ангели свої,
Щоб чистоту їх соблюли.

Мені ж, о Господи, подай
Любити правду на землі
І друга щирого пошли!

25 травня [1860]

Злонагинающих спини,
У пута кутії не куй,
В склепи глибокі не муруй.

А доброзиждущим рукам
І покажи, і поможи,
Святую силу ниспошли.

А чистих серцем? — Коло
[їх
Постави ангели свої
І чистоту їх соблюди.

А всім нам вкупі на землі
Єдиномисліє подай
І братолюбіє пошли.

27 травня [1860]

Гомфрі і Джексон задоволені із висліду правиборів у Ню Гемпширі

Маямі, Флорида. — Демократичні сенатори Гюберт Г. Гомфрі з Міннесоти та Генрі М. Джексон із Вашинґтону, які не брали участи у правиборах у стейті Ню Гемпшир і готуються активно до правиборів на Флориді, які мають відбутися у вівторок 14 березня ц.р., висловили своє задоволення із перемоги сенатора Едмунда С. Москі і з поразки його суперотивника сенатора Джорджа МекҐоверна, не зважаючи на те що якщо йде про кількість демократичних делеґатів із стейту Ню Гемпшир, що їх має бути двадцять, то вона може бути поділена по рівній частині між Москі і МекҐоверном. І Гомфрі і Джексон вважають, що МекҐоверн не має в теперішній ситуації виглядів на перемогу у президентських виборах і що його кандидатура не становить ніякої загрози для Москі. З другого боку, обидва вони висловили думку, що висліди правиборів у Ню Гемпширі пошкодили поважно вигляди самого Москі, як передового демократичного кандидата на Президента. За востаннє проголошеними вислідами цих виборів, Е. Москі одержав 40 425 голосів, або 48 відсотків і Мек Говерн 31 812 голосів, або 37 відсотків. Із республіканського списка Ніксон здобув 77 398 голосів, або 69 відсотків і Мак-Клоскі 22 654 голосів, або 20 відсотків. На демократичні списки голосувало в Ню Гемпширі 25 000 виборців більше, як в 1968 році. Серйозною загрозою для Москі і МекҐоверна, як також для інших демократичних кандидатів, може бути новозголошена кандидатура Террі Сенфорда, президента Дюк університету і колишнього губернатора Норт Каролайни, який зголосився до правиборів у Норт Каролайні, що мають відбутися 6 травня.

Америка залишається вірною своїм далекосхідним договорам

Вашинґтон. — Державний секретар Вілліям Роджерс, який у середу 8 березня ц. р. зізнавав на сенатській Комісії для закордонних справ у зв'язку з нарадами над бюджетом Державного Департаменту на 563 мільйони дол., заявив, що відвідини президента Ніксона у Пекіні не послабили існуючих договорів з американськими союзниками в Південній Азії та тихоокеанському обширі. Демократичний сенатор Франк Черч з Айдаго наполягав, що з уваги на покращання американських відносин з Комуністичним Китаєм прийшов час на анулювання Південно-східнього азійського оборонного пакту (СЕАТО), внаслідку якого Америка вплуталась у війну у В'єтнамі. Сенатор Черч віддавна є завзятим противником американської політики супроти В'єтнаму. Державний секретар Вілліям Роджерс дав зрозуміти, що власне тепер не пора говорити про будь-яку ревізію тих договорів, коли представник президента Ніксона і Державного Департаменту, асистент державного секретаря для далекосхідніх справ, Маршалл Ґрін, роз'їздить по всіх союзних з Америкою далекосхідніх і південноазійських державах, запевняючи їх, що подорож до Пекіну не захитала вірности Америки її союзам. Знову ж демократичні сенатори Дж. В. Фулбрайт і Стюарт Саймінґтон наполягали на припинення радіовисилень Вільної Европи і Визволення, існування яких, мовляв, „дратує" Совєти і тому можуть пошкодити американсько-совєтським переговорам про обмеження атомової зброї. Державний секретар заявився за продовжування тих радіовисилень і висловив надію, що ті переговори з Совєтами доведуть до якогось позитивного висліду, мабуть у травні ц. р., під час візити Ніксона в Москві.

Конґресмен Стіл обвинувачує сенатора Фулбрайта в тенденційному поборюванні радіовисипень „Свобода" і „Вільна Европа"

Вашинґтон. — Конґресмен Роберт Г. Стіл, республіканець з Коннектикат, виступав з кінцем лютого в Конґресі з обвинуваченням проти сенатора Вілліяма Фулбрайта, голови Сенатської комісії закордонних справ, закидаючи йому тенденційне поборювання дотацій на продовжування радіопересилань „Свобода" і Вільна Европа", задержавши в таємниці прихильне для тих радіопересилань звідомлення. Конґресмен Стіл, промовляючи в Конґресі, заявив, що сенатор Фулбрайт сам замовив перевірку тих радіопересилань коштом 20,000 долярів і опісля задержав у таємниці два томи звідомлення з тієї перевірки, бо вони були прихильні для згаданих радіопересилань. Стіл заявив, що сенатор Фулбрайт замовив таку перевірку і пізніше звідомлення в травні минулого року, з правдоподібною тенденцією використати опісля це звідомлення проти радіо „Свободи" і „Вільна Европа". Звідомлення приготовили фахівці з Конґресової Дослідної Служби в Конґресовій Бібліотеці й коли виявилося, що це звідомлення є дуже прихильне для продовжування урядової підтримки для тих радіопересилань, сенатор Фулбрайт не подав, щоб з цим звідомленням познайомились члени Палатної комісії закордонних справ, до якої належать конґресмен Стіл, ані про те, щоб це звідомлення було доступне для ширшої публіки. Зусилля цілого ряду законодавців, сенаторів і конґресменів, щоб урядовими фінансовими дотаціями уможливити дальше функціонування радіо „Свободи" і „Вільна Европа" продовжуються.

Пекін не має радіопересилань українською мовою

Ню Йорк. — „Слухайте цитати з Маркса, Енґельса, Леніна, Сталіна" кожного понеділка, „Вибрані читання з праць Мао Тсе-тунґа" кожної неділі", — радять українцеві в Ню Йорку у листі з Пекіну, з Радіовисильні „Пекін". На листа з Ню Йорку, висланого до Пекіну в лютому ц. р., прийшла англомовна листовна відповідь на початку березня. Авторові листа головно йшлося про те, коли і о якій годині Радіо „Пекін" пересилає свої програми українською мовою до СССР? У довгому листі про це згадано в кінці, після підпису „Англійська секція Радіо „Пекін" P. S.: „Радіо „Пекін" не передає українською мовою програм до СССР". Для ознайомлення із стилем і змістом листа подаємо уривок:

„Радіо „Пекін" передає щоденно 19 годин в англійській мові свої програми до 5 континентів. Наша радіостанція постійно інформує про досягнення соціялістичної революції і соціялістичного будівництва, що їх має китайський народ під проводом китайської комуністичної партії і нашого великого Лідера Мао Тсе-тунґа"..

„Ви можете також почути з нашої станції розповіді про революційну боротьбу народів світу проти імперіялізму, ревізіонізму і реакції"... Про українські радіопередачі з Пекіну згадувала київська „Радянська Україна" у пашквільній статті Ю. Римаренка п. н. „Блудний альянс", надрукований в числі 48 за 26 лютого ц. р.

Конґресмен Едвард Дервінський виступив за продовження праці радіовисилень „Вільна Европа" і „Свобода"

Вашинґтон. — Дня 6-го березня у Палаті Репрезентантів виступив з промовою конґресмен Едвард Дервінські, республіканець з Іллинатора Вілльяма Фулбрайта, натора Вілліяма Фулбрайта, голову Сенатської Комісії закордонних справ, у „арбітражному рішенні" зачинити радіостанції „Вільна Европа" і „Свобода". Коротко спинившись на праці тих двох радіостанцій та їх основному завданні „лібералізувати думку серед народів східніх комуністичних країн і СССР", конґресмен Е. Дервінські вказав на хибне твердження сенатора Фулбрайта, мовляв, досить програм із „Голосу Америки": „Голос Америки" є офіційним урядовим речником, а ті дві радіостанції передають інформації потрібні за залізною заслоною... Їхні новини досягають комуністичних країн і є ефективними у викритті постійних червоних пропаґандивних заяв". Промовець сказав, що сен. Фулбрайтові за його пропозицію зліквідувати ті дві американські радіостанції „можуть аплодувати тільки диктатори в Совєтському Союзі". У кінці промови конґресмен Е. Дервінські сказав, що „немає ніяких підстав для сумнівів у тому, що Палата Репрезентантів є за продовженням праці обох радіостанцій", і тому „тотально неґативне становище Фулбрайта в цій справі не може стати на перешкоді Конґресові дати змогу далі працювати радіостанціям „Вільна Европа" і „Свобода".

„ГОЛОДНІ ОБІДИ" ПЛАСТУНОК

Торонто. — Дня 5 березня в залі церкви св. Миколая юначки Пластової Станиці в Торонті частували бажаючих „голодними обідами". Такий „голодний обід" коштував 2 доляри, подавали тільки воду й сухарі, щоб нагадати про українських дітей, які на воді й сухарах змушені жити.

Протести проти арештувань в Україні відбудуться в Ню Йорку й Вашинґтоні

Ню Йорк, Н. Й. (УККА). – Дальші протисовєтські демонстрації - протести проти посилених арештів українських культурних діячів на Україні відбудуться в Ню Йорку та Вашинґтоні в наступних двох суботах та в неділю.

Пластова демонстрація в Ню Йорку

В суботу, 11-го березня 1972 року, під проводом Пласту відбудеться велика протисовєтська протестаційна демонстрація на 47-ій вулиці та Першій евеню в Ню Йорку, напроти Об'єднаних Націй, в якій візьме участь біля 1,000 осіб. Ця демонстрація, що триватиме від 3-ої до 7-ої години по полудні, буде переведена Пластом з рамені Конференції Українських Молодечих та Студентських Організацій при УККА. Голова Крайової Пластової Старшини, Павло Дорожинський, який буде одним з промовців на демонстрації, заявив, що участь в ній візьмуть молодечі групи з Ню Йорку, Йонкерсу, Джерзі Сиоті, Пассейку, Кліфтону, Елізабету, як також з Ню Гейвену та Гартфорду. Англійським промовцем на демонстрації буде д-р Володимир Одайник, професор Колюмбійського університету.

„Моторкада" в Ню Йорку

В суботу, 18-го березня, відбудеться „Протестна Моторкада" в Ню Йорку, в якій візьме участь від 80 до 100 авт. Вона почнеться на Е. 36-ій вулиці, між Першою і Другою евенями, та поїде Першої евню і знову на півверне на південь до 42-ої вулиці; звідтам на схід до Першої евню і знова на північ до 57-ої вулиці. Цю „моторкаду", яка почнеться в 12:00 годині вполудне, організують Відділи УККА в Йорку, Йонкерсі, Нюарк-Ірвінґтоні, Пассейку, Кліфтоні, Елізабеті та Джерзі Сиоті. Авта матимуть відповідні транспаренти, підкреслюючи значення протесту.

Протестаційна акція у Вашинґтоні

В неділю, 19 березня 1972 року відбудеться протестаційна маніфестація у Вашинґтоні, яка матиме дві частини. В 1:30 год. по полудні відбудеться Святочна програма біля пам'ятника Тарасові Шевченкові влаштована молодечими організаціями — Пласт, СУМА, ОДУМ та інші, під технічним переведенням СУСТА і Відділу УККА у Вашинґтоні. Пластові станиці з Філядельфії, Балтимору та Вашинґтону візьмуть організовану участь. В програму увійдуть промови українських та американських провідників, складання вінків, деклямації, виступи українського молодечого хору „Євшан" з Нюарку, та молитви Владик Української Католицької та Православної Церков. В год. 3:30 по полудні відбудеться під проводом СУСТА протестаційна демонстрація біля совєтської амбасади.

Едварда Козака-Ека відзначатимуть у 70-річчя в Дітройті ювілейним бенкетом і виставкою праць

Едвард Козак-Еко

Дітройт. — Заходами окремого Ювілейного Комітету для відзначення сімдесятиріччя з дня народження видатного українського образотворчого мистця і письменника-гумориста Едварда Козака-Ека, редактора й видавця гумористичного журналу „Лис Микита", відбудеться тут у суботу 18 березня ц.р., в одній із великих місцевих заль ювілейний бенкет на його пошану. Під час бенкету у мистецькій програмі виступатимуть Йосип Гірняк, Яків Гніздовський, Іван Керницький, Марія Лисяк, Юліяна Осінчук і Микола Понеділок. Початок бенкету о год. 7-ій вечора. Чистий прибуток з бенкету призначений на видання заплянованої монографії про Ювілята. Починаючи від п'ятниці 10 березня ц.р., в залях У.А.О. при Карпентер у Дітройті відбувається мистецька виставка малярських праць Едварда Козака та його синів Юрія і Яреми. Буде відкрита виставка до неділі 19 березня.

Едвард Козак, народжений 1902 року на Стрийщині в Західній Україні, маляр і карикатурист, письменник і гуморист, був учнем Олекси Новаківського, редактором гумористичних журналів „Зиз" (1926-1933) та „Комар" (1934-1939), ілюстратором багатьох мистецьких видань й учасником мистецьких виставок Асоціяції Незалежних Мистців (АНУМ) у Львові. З 1944 року на еміґрації — був головою Української Спілки Образотворчих Мистців (УСОМ), видавцем і головним редактором журналу „Лис Микита" (з 1948 року) у Німеччині і в ЗСА.

Білоруська громада в Ню Йорку відзначить 54-ті роковини незалежности Білоруси

Ню Йорк. — Заходами Білорусько-Американської Асоціяції Округи Ню Йорку та Відділів у Ню Джерзі і на Лонґ Айленді, у неділю 26-го березня в ґотелі „Балтимор" при Медісон евню і 43-й вулиці о 2:30 по полудні відбудеться святкове відзначення 54-тих роковин проголошення державної незалежности Білоруської Народної Республіки, БНР. У кінці урочистої академії відбудеться концерт з виступами кращих білоруських мистецьких сил. Того ж дня уранці в катедральному соборі Білоруської Автокефальної Православної Церкви, БАПЦ, св. Кирила Туровського при 401 Анлантик евню на Брукліні відбудеться урочисте Богослуження в інтенції білоруського народу. Як на Богослуження, так і на урочисту академію запрошують усіх бажаючих. Президентом Білорусько-Американської Асоціяції є д-р Р. Горошко, віце-президентом д-р В. Станкевич.

НОВИЙ МОНАСТИР У БРАЗИЛІЇ

Куритиба, Парана. — Два роки тому на передмісті Куритиби був відкритий український католицький монастир св. Василія Великого, з великими кількаповерховими будовами. Недавно там закінчили будову церкви і каплиці, і вже відбулося посвячення всіх забудов. Посвятив їх у сослуженні священиків і ченців Владика Йосип Мартинець, ЧСВВ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $18.00, на пів року — $9.50, на 3 місяці — $5.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Бій за Шевченка

В Україні, культурно й економічно експлуатованій і русифікованій московським імперіялізмом, Тарас Шевченко і його творчість сповидно визнані, а то й санкціоновані режимом. Твори Шевченка видають уже без цензурних рестрикцій, на пошану Поета відбуваються урочисті офіційні зібрання й наукові конференції, його іменем називають вулиці і площі. Поставлено пам'ятник Великому Пророкові України навіть у Москві.

Проте, водночас із цим, совєтський режим докладає всіх зусиль, щоб приховати від народних мас правдивого Шевченка і його біографію, приглушити справжній зміст його революційного слова, висловлений у його ж „Заповіті" вимогами порвати кайдани і вражою, злою кров'ю волю окропити. Могутні ідеї й образи Шевченкового полум'яного слова затьмарюються і спотворюються офіційними настановами, інтерпретаціями і перекрученнями совєтського „шевченкознавства". Виголошувати сповнені українського патріотизму і ворожі до Москви поезії й поеми Шевченка на народних зібраннях, концертах і святкуваннях заборонено.

Але, не зважаючи на всі ці зусилля і намагання режиму та його поплентачів, Шевченкове слово залишається завжди, як і за його життя і після його смерти, живим незнищенним і вічним. „Кобзаря" читають в Україні масово і правдиво сприймають і його образи, і його прагнення, і його заклики. Високо підняли Шевченка на прапор новітнього українства молоді українські поети, особливо ж ті, що їм доводиться — за прикладом Тараса Шевченка — проходити його ж слідами по тюрмах і засланнях московської півночі і Сибіру, виношувати свої твори в нестерпних умовах тюремного знущання і, як і він, творити „захалявну літературу", призначену для підпільного поширювання та зберігання. Тікаючи з офіційних „шевченківських" збіговиць, українська молодь Києва й інших міст та сіл України відзначає Шевченкові роковини народними зібраннями під поставленими йому пам'ятниками, рецитуванням його промовчуваних режимними чинниками творів співанням революційних пісень.

Могутній бій за Шевченка проходить в усіх ділянках життя, на всіх фронтах — літературному, мовному, науковому. Якщо судити з його засягу, насилення і завзяття — перемога буде знову ж таки за Шевченком — за поетом і пророком вічної України.

Ню Гемпшир

За традицією перші у президентському виборчому році правибори в маленькому стейті Ню Гемпшир є ніби барометром настроїв у цілій країні. Коли б такий погляд застосувати до правиборів, які відбулися у Ню Гемпшир 7 березня ц. р., то президентськими кандидатами у листопадових виборах були б Ричард Ніксон з республіканської сторони, — що напевно й станеться, — і сенатор Едмонд Москі від демократів, що ще далеко не запевнене. Цікаво, що з-посеред 5-ох демократичних кандидатів, які виступали в Ню Гемпширі, найбільш вдоволеним є сенатор Джордж МекГоверн, бо отримав „аж" 36 відсотків усіх голосів, чого не сподівався, а песимістичні оцінки своєї перемоги дістав сен. Едмонд Москі, який не зумів зібрати на свою кандидатуру навіть 50 відсотків. З республіканських кандидатів Ричард Ніксон дістав 70 відсотків голосів, а два його партійні суперники разом — 29 відсотків.

Але вже не раз бували прецеденти, коли переможець у правиборах в Ню Гемпширі не отримав номінації на своїй партійній конвенції, не кажучи вже про самі президентські вибори. Існування аж 11 демократичних кандидатів і скромна перемога сенатора Москі в Ню Гемпширі, стверджують тільки, що ніхто з отих 11-ох демократичних суперників Ніксона не притягає мас своєю особою і політичною філософією. Наприклад, згаданий угорі сенатор Джордж МекГоверн є одним із найлівіших лібералів у Сенаті і не має найменших шансів на виборчий успіх. Знає це Демократична партія і напевно такого діяча не призначить своїм кандидатом на президента.

Це доказує, що смутки і радості з приводу нюгемпширських вислідів мають дуже сумнівну й релятивну вартість. У передвиборчій кампанії куди менше розглядалося проблеми внутрішньої і закордонної політики Америки, а куди більше часу й енергії пішло на дискредитування одними кандидатами других. У всіх наступних правиборах, які будуть започатковані Флоридою і закінчені Ню Йорком, повториться те саме з видаткуванням велетенських грошей. Але остаточно рацію мають ті, які звертають увагу на те, що це — частина американської демократичної системи, яка при всіх недоліках є системою найкращою.

Петро Одарченко

ВЕЛИКЕ ТРИЄДИНЕ СЛОВО ШЕВЧЕНКА

(Іван Дзюба про творчість Т. Г. Шевченка)

(1)

Серед численних праць про Шевченка, опублікованих в Україні за останнє десятиліття, мабуть ні одна не дорівняється блискучим статтям видатного українського критика і публіциста Івана Дзюби, що були опубліковані у 1965 році в Чехо-Словаччині. В Україні совєтська цензура не дозволила б надрукувати ці глибокі змістом, актуальні для нашого часу статті про геніяльного поета України.

В журналі „Дукля", число 1, 1965 р. (Пряшів) з'явилася стаття Івана Дзюби під назвою „Очистительний і животворящий вогонь" (Мотиви „національного сорому" і національної „самокритики" в поезії Шевченка"). Того ж року в Братиславі у „Шевченківському Збірнику" надруковано його велику змістовну статтю „Шевченко і Петефі". Обидві ці статті ґрунтовно відрізняються від численних статей українських совєтських літературознавців, зокрема від тенденційних спроб препарувати Шевченка, фальсифікувати ідейний зміст його творчости і подати викривлений образ Шевченка. Офіційні критики ігнорували національні мотиви творчости Шевченка. Натомість Іван Дзюба у своїх статтях про Шевченка дає глибоку аналізу національної ідеї в поезії Шевченка.

У січні 1965 року, виступаючи на вечорі пам'яті В. Симоненка, Іван Дзюба сміливо підкреслив вагу й актуальність для нашого часу національної ідеї, ідеї про повноцінність суверенного, державного й культурного існування української нації.

„Примат національної ідеї, — каже Іван Дзюба, — дуже часто несе в собі загрозу повного збайдужіння до інших ідей; у декого вона вбиває інтерес до інших проблем людського духу. Бували цілі літератури, які ставали одноманітними й мононінними через те, що змушені були історичними обставинами цілком віддаватися національній ідеї, — і вони багато чим поступалися перед літературами, що не знали такої потреби в приматі національної ідеї. Але є історичні прецеденти протилежного порядку, коли національна ідея не витісняє, а стягує, не пригнічує, а збуджує, не вбиває, а каталізує безмежжя інших загальнолюдських ідей. І саме заглиблення в національну ідею, відданість їй веде заразом і в найпотаємніші глибини інших соціяльних і духовних проблем. Приклади цього ми бачимо в Шевченка, Франка, Лесі Українки; це ми бачимо в Шандора Петефі, Шіллера".

Цю думку Іван Дзюба розвиває у своїх статтях про Шевченка. Вогненне слово Шевченкове, — стверджує Дзюба, — було одночасно „словом любови до України, словом ненависти до ворогів, словом нетерпимости і гніву супроти негідників „злозачатих" синів самої України. Це велике триєдине слово Шевченка на Україні „святилось", жило і множилось у серці народу, воно множилось і розросталось у словах спадкоємців духу — Франка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської і ще багатьох, багатьох..."

Перший і другий складники цього „триєдиного слова" Іван Дзюба проаналізував у своїй статті „Шевченко й Петефі". „Мало кому із найбільших геніїв судилося стати символом своєї нації і своєї країни", — такими словами починається ця стаття. Такими символами стали найбільші поети Угорщини і України: „Шандор Петефі — це Угорщина. Тарас Шевченко — це Україна". Хоч Україна і Угорщина „не зв'язані ланцюгами історичного однодоріжжя", проте подібні історичні умови життя цих двох народів були основною причиною того, що в поезії цих двох великих поетів багато спільного, хоч вони й не знали один про одного. І далі йдуть разючі паралелі: Петефі пише:

> Я мадяр. В п'яти
> частинах світу
> Іншої Угорщини нема.

Шевченко пише:

> Нема на світі України,
> Немає другого Дніпра.

Іван Дзюба звертає увагу на спільний образ степу в обох поетів: „Слухаємо надхненну молитву одного широким степам Угорщини — колисці угорської свободи: „Степ... Образ волі втілився в тобі!" — і з нею чуємо болючі й горді слова про „вольнії степи" України, колиску козацької вольности, слова того, для кого степ був символом України і символом кривавої боротьби за волю".

Палка любов до Рідного Краю в обох поетів сполучена з ненавистю до ворогів. „З особливою ненавистю пишуть і особливо люті кари накликають Петефі і Шевченко — перший на короля, другий на царя. Ця сила ненависти до королів і царів, — каже Дзюба, — „йде від глибокого і чіткого, як мало в кого на ті часи, розуміння антисуспільної ролі деспотизму, від висоти політичного ідеалу демократизму".

Порівнюючи окремі поезії обох поетів, Дзюба показує разючу схожість у ставленні Петефі і Шевченка до царів. Він при цьому підкреслює всесвітньоісторичне значення ідей Шевченка, спрямованих проти російської імперії: „Тут Шевченко геніяльно побачив у російській імперії — раніше за всіх побачив — найбільшого ворога людства, найбільше лихо історії, найбільшу перепону на шляху прогресу людства (що пізніше було визнане передовою думкою всього світу) — і напався на неї з небаченою силою".

(Далі буде)

В. С-ко

СТАРИЙ СМОЛИЧ ЗГАДУЄ...

Йому вже тепер 72 роки, цьому „маститому" українському письменникові; що має за плечима понад п'ятнадцять романів, десятки оповідань, сотні статтей і нарисів.

Син інспектора гімназії (а не просто вчителя, як сказано в його офіційній біографії) Юрій Корнелійович Смолич починав свою кар'єру на театральній сцені, як другорядний актор, а першу збірку оповідань — „Кінець міста за базаром" — випустив у світ в 1924 році. Отже, ніби належить він до основоположників української „пролетарської літератури".

Як данину своїй акторській минувшині, написав Смолич роман „Фальшива Мельпомена" — про „петлюрівський" театр, який залишився був на зайнятій большевиками території, щоб далі, уже в нелеґальних формах, вести національно-освідомчу, „контрреволюційну" працю. Але совєтська дійсність „роззброїла" акторів-націоналістів того театру, і вони помалу-малу сприйняли її як „свою", як єдиноспасенну для України. Популярність здобув собі Юрій Смолич також фантастичними романами „Господарство доктора Гальванеску" та „Останній Єйджевуд", в яких „викривав злочинну суть капіталістичної системи".

В публіцистиці Смолич „показує радянських людей, що обороняють свою вітчизну від фашистського нападу (збірники „Мирні люди", „Битва" та ін.), а потім знов вертається до теми „громадянської війни" на Україні, представляючи в огидливо-карикатурному вигляді Центральну Раду, гетьмана Скоропадського, Грушевського, Петлюру, Коновальця (романи „Світанок над морем", „Мир хатам — війна палацам", „Реве та стогне Дніпр широкий").

В „безпартійних большевиках" Смолич ходив аж до 1951-го року, коли вступив до компартії. Очевидно, так було треба, щоб легше було йому нав'язувати близькі відносини з безпартійними колеґами - письменниками.

Коли в Києві створено відомий Комітет для морального розкладу української еміґрації, чи пак Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном, не кого, а Смолича, автора детективно - пригодницьких повістей, призначено на голову цієї установи. Бо треба було мати тут людину з фантазією, з нюхом, з досвідом, бодай теоретичним, у боротьбі з противником. Треба було мати людину, яка б досконало знала ідеологію „буржуазних націоналістів", її слабі й сильні сторони.

В цьому непочесному Товаристві для „уловлювання людських душ", провокацій, розкладу моралі нестійких людей Юрій Смолич працює й досі, щоправда, вже як почесний голова, влаштовуючи в Києві прийняття з кав'яром та горілкою для українських туристів, часом навіть інтелектуалів і колеґ по перу, а одночасно пишучи чи організуючи відповідних авторів для писання — на основі препарованих у КҐБ матеріялів — статтей, що паплюжать, „викривають" у непоповнених злочинах визначних осіб на еміґрації. Крім того є Смолич головою Спілки Письменників України, що з неї за „націоналістичні ухили" виключено недавно найкращого літературного критика, автора трактату „Соціялізм чи русифікація?" — Івана Дзюбу.

Либонь, з ініціятиви Смолича появилась у каґебівській газеті для еміґрантів — „Вісті з України" — довга серія статтей про поховані у колодязях „жертви бандерівців" — останки замордованих совєтськими партизанами людей. І також з його хворобливої, може й садистичної фантазії зродилась не одна „біографія" ненависних большевицькому режимові осіб, що поза межами СССР продовжують боротьбу з московськими окупантами.

За прикладом старших російських письменників та емеритованих генералів виступив і Юрій Смолич із модним тепер в СССР жанром мемуарів. Після першої книжки спогадів про 20-ті й 30-ті роки в українському літературному побуті, що появилась у Києві 1968 року п. н. „Розповідь про неспокій, вийшла окремим виданням друга книжка і в кількох числах київської „Вітчизни" надруковано чергові уривки для третьої книжки. Увесь цей матеріял — вдячний об'єкт не лише для звичайного читача та літературознавця, вірять вони авторові чи не вірять, а передусім для психолога.

Опанований комплексом провини, Смолич у першій своїй книжці признається, що „страшна це річ — писати спогади". Особливо для нього, активного учасника тих трагічних літературних процесів 20-их і 30-их років на Україні. Тож він вагається і щиро чи нещиро запитує: „Чи може й справді нехай би йшли собі в непам'ять ті роки в нашій українській радянській літературі? Чи може й справді досить буде отих черствих формулювань, отих коротеньких, холодних загальників у лекціях для студентів філологічного факультету? Тільки філологічного..."

Смолич пише, що ті страшні роки не сміють піти в непам'ять, бо то ж були „перші роки становлення нашої літератури", — роки, додамо ми, в яких фізично винищено більшість українських письменників і поетів.

Сам же він обманює читача, не договорюючи правди до кінця, уживаючи при характеристиках окремих своїх колеґ „черствих формулювань": „але життя його трагічно урвалось", „він опинився в скрутному становищі", „це був загублений талант, жертва брутального свавілля"... Навіть ще донедавна широко стесованого формулювання „упав жертвою культу особи" Смолич не вживає. Не вживають його тепер взагалі в підручниках літератури. Але напевно Смоличеві не раз ввижаються останні хвилини

(Закінчення на стор. 8-ій)

І. Вовчук

ПРИСТУП ВЕЛИКОДЕРЖАВНОЇ ЛИХОМАНКИ

(3)

В оприлюдненому змісті Постанови згадано, що деякі літературні і навіть наукові твори, обходячи твердий асиміляційний курс, національне минуле показують не з клясових позицій, а з загальнонаціональних. У дилогії „Святослав" і „Володимир" С. Скляренко був схильний бачити не так ранніх феодальних монархів, як народних провідників, послідовних виразників патріотичних ідеалів і демократичних прагнень народу (руського - українського — І. В.). Не припадково Володимир так часто виглядає благородним страдником і жертвою якихось обставин, і навіть його перелюбства пояснювались міркуваннями державної необхідности" („Дружба Народов", ч. 10, 1971, стор. 248).

За нинішнім твердим курсом московського інтернаціоналізму українська нація не може мати в своїй історії національних героїв. А образи сучасних героїв української літератури мають бути „соціяльно повноцінними", з клясовою совістю, честю, гідністю, але без національної духовости. Виконуючи твердий курс московського інтернаціоналізму, „Літературна Україна" з 2 серпня м. р. пише: „Тим прикріше, що в збірці талановитого поета В. Коротича „Перевтілення" надибуємо окремі вірші, позначені позаклясовими категоріями совісти, загальнолюдського добра, підлости тощо". „На кожну людину", в нинішньому курсі, як каже народна приповідка, „параграф чи стаття знайдеться". Знайшли й для В. Коротича, великого послідовника соцреалізму.

В постанові перелічено чимало вад, недоліків і ухилів у критиці. Вона, буцімто, не завжди вказує літературі і мистецтву, як треба помагати партії творити нове суспільство („общность"), зближуючи нації. Перед критикою постанова ставить рішучі вимоги. Активніше і пристрасніше проводити лінію партії в літературно-мистецькій творчості. З пристрастю накидати ідеали нового суспільства та посилити наступальну боротьбу з реакційними течіями, зокрема з націоналізмом. „Постанова" вимагає від критики „співвідносити" явища літератури з життям так, щоб література відбивала повністю стремління життя в майбутнє, про яке марять у Кремлі.

Академію Наук СССР, міністерства і відомства постанова зобов'язує посилити розробку методології і теорії літературно - мистецької критики, шоб дати зброю для критиків пристрасно накидати вимоги партії літераторам і мистцям. А партійним комітетам, відомствам, міністерствам і творчим спілкам ЦК партії велить забезпечити ще більшу контролю над засобами масової інформації (редакцій, преси, видавництв, радіо, телевізії) для цілеспрямованого виховання трударів в дусі брежнєвського інтернаціоналізму. Наведені найголовніші вимоги ЦК в постанові, на мій погляд, вказують на чергове загострення курсу великодержавства, скерованого проти національного відродження неросійських націй, головно української.

* * *

У постанові вимагається від критиків і творців, щоб вони в творчості показували не те, що є, не дійсність, а насвітлювали явища національного життя і людину „в світлі того, що повинно бути". Вузлувата фразеологія постанови, з докладним переліком вимог до всіх і вся, так нагадує алярмуючі щорічні постанови перед жнивами. Останні арешти в Україні в часі майже збіглися з ідеологічним напомповуванням діячів культури, вимагаючи, щоб вони з усією пристрастю втілювали в своїй творчості прагнення людей у майбутнє. І тим прагненням витісняли напругу національної дійсности. Дещо подібне було й за „батька народів". По містах люди з півночі до обіду, стоячи на морозі в чергах, слухали, як захриплі гучномовці вигравали: „жить стало лучше, жить стало веселей!"

В Україні в січні „за переведення ворожої соціялістичному ладові діяльности притягнуті до кримінальної відповідальности" найвидатніші літературні критики: І. Світличний, В. Чорновіл, Є. Сверстюк та інші, — повідомила „Радянська Україна" з 11 лютого ц. р. Заарештовано багато діячів української культури. „Ворожість" їх в тому, що вони обороняли національно-культурну самобутність нації, її право виявляти творчість національного духа в усіх ділянках життя, людини. А це не відповідає загостреному курсові нових вимог „Постанови про літературно - мистецьку критику".

Обороняючи дрейфуючий імперський комплекс від тиску націоналізмів, імперська партія лоскоче національну гардість росіян, сподіваючись, що цим прихилить на свій бік опозиційні течії в етнічній Росії. У Москві і в Ленінграді мешкання інакодумаючих опозиціонерів обшукувано, перетрушувано, забрано рукописи і матеріяли, але обійшлося без арештів. А „Самвидав" у Росії поширений не менше, як в Україні, тільки напрямок його в розв'язуванні національної проблеми інший, як в українському. В останньому числі „Хроніки поточних подій", що виходить російською мовою, вміщено скорочену редакційну статтю з „Українського Вісника" ч. 5.

(Далі буде)

Любов Коленська

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ЛЕСЯ МАРТОВИЧА

(3)

„Похорони відбулися при численній участі місцевого населення і довколишньої інтелігенції, як духовної так і світської, а також гуртка полонених російських жовнірів українців, які своєму управителеві і просвітителеві віддали останню прислугу".

Л. Мартович бачив наростання „нових людей", повних запалу і боротьби за національне і соціяльне визволення і його творчість віддзеркалювала суспільно-політичні процеси, які проходили в галицькому селі при кінці XIX і початку XX сторіч.

В його оповіданнях бринить „сміх крізь сльози", часами він жалісливий, часто переходить в глузування над безпросвітньою недолею селянина чи в сатиру над підпанками українського села, і тоді він вже безпощадно б'є як по самому кореневі нелюдського існування т. зв. вищої верхівни. Часами отой усміх лагідний — він крає серце і йде стежкою любови в хату селянина, де хочеться щиро зaридати над його безталанням...

Реалістично-побутові оповідання, які чергуються із сатиричними сценами; це „Не-читальник", „Лумера", „Мужицька смерть", „Винайдено рукопис про руський край"; „Народна ноша", „Зле діло", „Ось — поси моє", „На торзі", „За межу". В оповіданні „Не-читальник" — постать темного, неграмотного селянина усього закутаного в темряву: Він не розізнається поміж людьми, що хотять завести „новий лад" і тими, що шкодять йому. В цьому оповіданні домінує гіркий гумор автора. Особливістю тут, є вживання відповідної характеристики слів, от, замість кандидат — „кандибат", „Громадський голос" — „Громадський волос", газета — „казета" і т. п.

В оповіданні „Лумера" — у противагу автор показує життя священика на селі та селян Івана й Анниці. Завжди, ще заки до обіду, отець приходить до їмості допитуватися, що вариться на кухні, кажучи: „От і в піст риба смачна, а потім вже не теє..." А потім їмость каже до служниці, уже добре наївшись: „Ні я, ні пан-отець не могли би їсти, бо обоє щось знемагаємо..." А Іван, ледве сьорбнувши боршу і то з тарганом, розхворівся... Ціле оповідання розв'язується діялогом поміж Іваном і його жінкою. На запит Анинчки, чим живе селянин-хлібороб, Іван відповідає: „Лумерами". Себто „лумерами відробітку" — другим „вищепоставленим".

Одним із найкращих, найсильніших і найбільш трагічних оповідань Л. Мартовича — це „Мужицька смерть". В ньому він викладає повну соціяльну побудову села – реалістичним способом писання. Тут і трагізм і біль, і гумор з усмішкою — „Сміхом крізь сльози." Ця манера писання відрізняє його і від В. Стефаника і М. Черемшини. Гриць — п'яниця, що знаходить розраду в горілці, як і багато селян в тодішніх часах, грозить Борухові: „Хто би мені зважився мою дідинну, мою працю порушити, то, аді, осьде кажу при людях сокирою гачу в голову та й сам іду до кріміналу гнити, а ти йдеш сиру землю гризти". Гриць навіть не має права вмерти, бо його смерть — це загибель його родині. А от, і гумористичне забарвлення, коли війт, каже: „— Мовчи бабо, не теремкоти мені тут! Тут ґмінська канцелярія, не корчма, тут урядкується!" Або, коли Гриць доводить, що колись давно ціла доба була довша і ніч і днина, а тепер коротша. У Л. Мартовича величезне знання селянської психіки: вміння поєднувати трагедійні елементи з гумористичними і тонкощі — людини у саму глибінь. В оповіданні „Мужицька смерть", він пише: „Всі три підсміхалися мужицьким сміхом, що тільки голос ніби сміється та й губи стягаються до сміху, але по обличчі зовсім не пізнати, що то сміх". Яка велика делікатність в Гриця, коли він, зісунувшись із подушки, вже дуже важко хворий, відпрошується: „Я сам, не трудіться". А побіч хворого, Грициха крає своїм твердим мужицьким реалізмом: „Ой, уже тобі зазуля не буде кувати"!

В цьому оповіданні сміх — сумний, а гумор трагічний, коли Микита насміхається над Дмитром і жартівливо нагадує йому, що його жінка теж не дозволила йому ще умирати, бо сказала: „Зажди, мой, сплати-но ти вперед дачку, а відтак умреш". Оповідання „Мужицька смерть" закінчується мистецько-трагічним образом: „Від церкви було видко цвинтар. Увесь був зарослий деревами. Поміж ними білілися хрести й хрестики. Цвинтар заступав собою цілий виднокруг від сходу сонця. Чисте, осіннє голубе небо спускалося над цвинтарем та й неначе входило там поміж трави й хрести. Ніби за тим цвинтарем не було вже нічого на світі".

Це оповідання було перекладене на інші мови. На цю саму тему, в тому часі, писали: І. Франко, М. Коцюбинський, В. Стефаник та інші. О. Кобилянська переклала його на німецьку мову. Якраз цей твір підніс Л. Мартовича до висоти великого майстра новелі. Участь письменника у суспільному житті, його адвокатська практика зближувала до людей, знайомила із їхніми проблемами і психікою.

До цього ж самого циклу належить оповідання „Зле діло". Вже само прізвище судді Кривдунського характеризує його особу. Коли, під час переслухання селян він дивиться на їхні обличчя, йому прийшло на думку, що мужиків не можна так впізнавати з обличчя, як других людей... Цікаво підхоплює моменти автор, коли каже, що „Петро обізвався так нерадо, неначеби кожде слово, промикаючись крізь горло, дерло його, як ячмінний колос". Радіє письменник разом з Петром — „втік від злого діла" і відмовляється брати гроші від Семена й Олени. „Олена поглянула на Петра, А побачивши його сіяюче й утішне обличчя, усміхнулася й собі. Але той сміх був проти Петрового щирого сміху такий, як темної ночі на краю овида світло далекої тихої блискавки без грому супроти ясного сонячного світла". У цьому реченні відкривається і, сама глибинна ніжність письменника і його тонка ліричність вислову.

„Ось поси моє" — це наголовок оповідання, в якому Л. Мартович також описує справу за межу, справу власности землі, яка у селян закорінена аж до святости. І врешті Семен зрозумів і каже селянам на вічу: „Ми не маємо казати один одному: ось поси моє, але маємо взятися всі за руки красно та й сказати: ось поси наше"! Велике враження викликує сцена на вічу, де ми бачимо як поволі селяни єднаються в розумінні загального добра, як шляхетніє, дозріває свідомість. У Л. Мартовича мистецький спосіб опису ночі: ...„Наче голова з льоду (місяць) дивиться звисока уперто в одно місце й бровою не моргне".

(Далі буде).

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК IX БЕРЕЗЕНЬ 1972 Ч. 1 (80)

Петро Голубенко

ТАРАСОВІ СЕРЦЯ В УКРАЇНІ

Українська національна революція проходила під прапором Шевченка, її творили „Тарасові серця". Заповіт Шевченка в роки революції став національним гимном і програмою боротьби цілого українського народу, який повстав, щоб „кайдани порвати".

. . . І суне військо лавою
Від білих тихих брам.
Із „Заповітом",
„Славою"
Весь Київ наче храм.
В нім скапала
кров гасові,
Кров мучнів без кінця. . .
І в нім горять Тарасові
Вкраїнські серця.

У цих словах поета геніяльно схоплено панівний настрій і патос української революції 1917-1920-их років. Навіть після воєнної поразки Української Народної Республіки „Заповіт" Шевченка виконувався деякий час, як національний гимн, а вже після нього співали „Інтернаціонал". Новий окупаційний режим московських большевиків не відважувався відібрати Шевченка від українського народу, так само, як не відважувався цей режим відібрати державність України, проголошену в українській революції. Ворогові лишилось лише пристосувати Шевченка до свого ладу і своїх потреб, так само, як і державність України перетворювати на фікцію.

Двадцяті роки в УССР проходили під знаком „боротьби за Шевченка". Наявність цієї боротьби сама собою виявляє антитезу двох революцій – Української національної революції з одного боку і так званої Жовтневої революції московських большевиків. Українська національна революція і Шевченко — нерозривні поняття. І навпаки Шевченко і жовтнева революція большевиків в основному питанні українського національного відродження виявилися несполучними за своїми ідеалами і духом. В цих обставинах пристосування Шевченка до нового ладу в ССCP не могло відбуватися без жахливої большевицької фальсифікації ідей і образів нашого поета.

Яскравим документом згаданої тут „боротьби за Шевченка" є відомий полемічний діялог у віршах двох поетів — Сосюри і Маланюка. Свою „Відповідь" Маланюкові Володимир Сосюра написав на спеціяльне замовлення Центрального Комітету КП(б)У. Про це він з гордістю заявив при першому читанні своєї „Відповіді" ще перед її друком. Сосюру, розхвалювали тоді, як першого Бояна „пролетарської революції", співця робітничої кляси і т. п. Не вдаючись в аналізу цієї полеміки Сосюри з Маланюком, можемо тут лише відзначити, що постать В. Сосюри є типовою для тієї частини української інтеліґенції, яка намагалася щиро стояти на „радянських позиціях" в УССР і тягла на ці позиції також і Шевченка. Ілюзія чи може бажання й часткове переконання, що „тепер радянська влада бере на себе історичні завдання українського народу", як висловився М. Грушевський, були спонуками для боротьби за Шевченка і привласнення його для Жовтневої революції. За ці ілюзії, бажання і часткові переконання довелося потім дорого платити. „Кров часу, кров мучнів без кінця" ще раз ствердили „чий Шевченко" і „з ким Шевченко". Доля самого Сосюри виступає сьогодні перед нами, як глибокий і значущий символ долі цілого покоління. Вийшовши з Української національної революції, Сосюра, так і не міг поєднати в в своєму серці цих двох революцій. Його спроба взяти з собою в Жовтневу революцію і Шевченка потерпіла трагічну поразку. Його відгук на „Заповіт" нашого поета, на заклик „свою Україну любіть" у вірші „Любіть Україну" зустрів ЦК партії, і вже не КП(б)У, а самої ВКП(б) в Москві, суворим засудом. Заклик любити Україну виявився несполучним із політикою партії і пануючим в Україні режимом.

Ім'я Шевченка, як бачимо, нерозривно поєднане з українським національно-визвольним рухом. Кожного разу як наступає нове національне відродження і в зв'язку з ним нове загострення боротьби з ворогом, оживає невмирущий геній українського народу, ім'я якому — Т. Шевченко. На цьому історичному тлі мимоволі постає питання: а в якому відношенні є сучасний рух в Україні до цього Вічного Присутнього в житті нації?

Переглядаючи хроніку сучасних подій і матеріяли „самвидаву", поширювані сьогодні в Україні, дуже часто натрапляємо на ім'я Т. Шевченка. Розгортаємо щоденник Василя Симоненка і там читаємо: „Минулої неділі ми були в Одесі, де місцеві твердолобі потішили нас своїм ідіотським жахом: аби чого не сталося. Фактично нам заборонили виступати на шевченківському вечорі. Виходить Тараса дехто боїться досі" (6 липня 1963). Це є новим явищем, яке хахарактеризує шестидесяті і наступні роки: Т. Шевченка стали боятися. Дивовижність цього факту особливо яскраво виступає перед нами, коли ми згадуємо, що пануючий режим і керівна партія самі брали активну участь у творенні культу Т. Шевченка, як „революційного демократа", „Заповіт" якого, мовляв, здійснено в „радянській Україні". Тільки страхом перед великою тінню справжнього Шевченка можна пояснити такі факти, як вандалістичне зруйнування вітражу Шевченка в Київському університеті, розгін і заборона студентських демонстрацій біля пам'ятника Шевченкові та інші подібні факти.

Відзначування Шевченкових днів, тепер відбувається часто по-новому, самовільно, поминаючи офіційні влаштування і партійний нагляд. Зокрема у Києві встановилася традиція збиратися біля пам'ятника Шевченкові 22 травня для відзначення річниці перевезення тіла Шевченка з Петербургу на Батьківщину. Ці збори мають явно демонстративний характер і пануючий режим це тривожить і непокоїть. Біля пам'ятника Шевченкові з трибуни лунають поезії Шевченка і вірші нових його спадкоємців.

Можна наводити тут цілу низку фактів, у яких виявляється присутність Шевченка і в сучасному русі в Україні. Як свідчить нам один з поетів нової молодої ґенерації України Василь Стус, „Тарасові провісні птиці — слова шугають над Дніпром". Сучасну боротьбу взяли на свої плечі Тарасові серця. Він є їх натхненником і зразком. Своє відношення до Шевченка виявило нове покоління словами Ліни Костенко: „Кобзарю! Знов до тебе я приходжу, бо ти для мене совість і закон". Інший учасник сучасного руху, Михайло Горинь, на суді у Львові 1966 року з гордістю заявив: „Я виховувався на творах Шевченка". Ще інший усвідомлює свою долю на шляху свого великого попередника, бачить навколо себе таких же як і він спадкоємців і послідовників Шевченка і навіть синові дає ім'я і „Заповіт" вічного супутника народу в його боротьбі за свободу:

Чи я один? Ішли
мільйони нас.
На Кос-Арал,
за Соловецькі стіни.
Священим ім'ям сина
України
Ввійшов у світ і наш
малий Тарас.

Головне не в цих деклараціях вірности Шевченкові. Ця вірність виявляється в житті і в слові, у незгасній вірі й любові до України, в активній боротьбі і праці для свого народу. Яскраву характеристику „нових людей" Шевченкового гарту подав Іван Дзюба на вечорі в першу річницю смерти Василя Симоненка. „Василь Симоненко став поетом не тоді, коли написав свої перші вірші, а тоді коли на повен голос заговорив про найбільші болі свого народу. Так він опинився в центрі важливих процесів, що охопили нашу молоду літературу, твердо став серед тієї групи літературної молоді, що відроджує Шевченкове начало, його велике звертання до мертвих, і живих, і ненароджених земляків своїх: продовжене Франковим „Народе мій, замучений розбитий . . .", продовжене Лесею Українкою, так гостро і по-новому голошене в 20-ті роки і так трагічно обірване в роки 30-ті. Тепер, на наших очах те, що так послідовно й люто вирубувалося і топталося — тепер „знову оживає і сміється знову" („Український Вісник", ч. 3, „Смолоскип", сторінка 123).

„Шевченкове начало" в поезії шестидесятників та їх продовжувачів, про яке говорив Іван Дзюба, це тема, яка чекає свого дослідника. Але й без такого дослідника не треба великих зусиль, щоб відчути „голос Тараса" у сучасній молодій поезії України. Цей голос особливо відчутний у політичній ліриці Василя Симоненка і в його сатиричних віршах. Як висловився Дзюба, поява такої поезії ще раз засвідчила: „Не вмирає душа наша", в ній — і Василева частка. Ось у чому причина його успіху та його зростаючої слави. „Своїм побратимам по перу Василь Симоненко заповів вірність отій великій Шевченківській традиції нашої літератури".

Тарас Шевченко у молодому віці

Заява Управи ОМУА

Об'єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА) одностайно приєднує свій голос протесту до численних голосів наших громадських і політичних організацій, що протестують проти нової хвилі розпаношеного большевицько - моковського шовінізму, яка виявилася недавно в численних арештах молодих українських патріотів — творців національно-культурних цінностей.

Русифікуючи Україну, нищачи її історичні пам'ятки, затираючи в пам'яті нашого народу його славну історію, Москва намагається передусім обезброїти і спаралізувати інтелектуальну верхівку української нації. І тому вже як героїчні символи в нескінченому списку жертв червоної Москви постають імена публіциста Вячеслава Чорновола, літературних критиків Івана Світличного, Євгена Сверстюка та Івана Дзюби і письменника Михайла Осадчого.

Нове духове відродження в Україні символізують також імена мистців Панаса Заливахи і Алли Горської, що, бувши вихованими у змосковщених родинах, вернулися до свого народу і свідомо принесли себе в жертву для його добра.

Високим зразком невгнутости характеру, відваги аж до самозаперечення є Валентин Мороз, духовий провідник новітніх крутянців, що виступають проти варварської червоної колоніяльної імперії з її архаїчною ідеологією.

Український народ не складає зброї у боротьбі за право вільно жити на своїй землі. Станьмо ж разом із тими хоробрими синами України! Протестуймо перед усім світом проти їх переслідування, в'язнення, повільного убивання в тюрмах, концтаборах і кагебівських психолікарнях.

Українські мистці в Америці голосним протестом засвідчують свою солідарність із братами і сестрами в Україні.

Управа ОМУА

Іван Дзюба

ОГНЕННЕ СЛОВО ШЕВЧЕНКА

ІЗ СТАТТІ „ОЧИСТИТЕЛЬНИЙ І ЖИВОТВОРЯЩИЙ ВОГОНЬ"

Велика любов покладає великі обов'язки і дає великі права. І той, в кого тяжкі муки душі зродили найбільші, з усіх знаних людям, слова пекельної любови до своєї багатостраждальної вітчизни:

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю! —

той мав право говорити їй і найгіркіші слова болю, гніву і сорому. Адже одна тільки любов, одні лиш слова любови — не були б правдою і до правди не допровадили б. А він був покликаний сказати „святую правду на землі!", те нове слово, той „новий голос", про які він молив „святую праведну Матір":

Пошли мені святеє слово,
Святої правди голос новий!
І слово розуму святим
І оживи і просвіти!
- - - - - - - - - - -
Подай душі убогій силу,
Щоб огненно заговорила,
Щоб слово пламенем
взялось,
Щоб людям серце розтопило.

І на Украйні понеслось,
І на Украйні святилось
Те слово, Божеє кадило,
Кадило істини.

Це огненне слово Шевченко явив світові з України і воно було заразом: словом любови до України, словом ненависти до її ворогів, словом нетерпимости і гніву супроти негідних „злозачатих" синів самої України. Це велике триєдине слово Шевченка на Україні „святилось", жило і множилось у серці народу, воно множилось і розросталось у словах спадкоємців духу — І. Франка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської і ще багатьох — багатьох . . .

Тут ми будемо говорити про один складник цього „триєдиного слова": будемо говорити про Шевченка як творця в українській літературі, в духовному житті України того потужного і безпощадного духу національної „самокритики", збудника того „національного сорому" (вираз К. Маркса), що завжди є потребою і передумовою всякого великого соціяльного й національного руху, всякого великого національного відродження і змагання — і який відтоді в українській літературі звучав невсипуще і гостро, ставши одним із провідних її мотивів (згадаймо мотиви національної „ганьби" в Лесі Українки, „зради" в Ольги Кобилянської, згадаймо знамените Франкове: „. . . од сорому, який нащадків пізніх палитиме, заснути я не можу").

Подібні мотиви знайомі багатьом літературам світу, особливо ж літературам народів, які терпіли національний гніт, катастрофи чи занепад і ставали до великої історичної справи національного відродження. Назвемо хоча б Петефі в Угорщині, Лессінґа, Зейме, Гейне в Німеччині; пошлемося на високу хвилю національної „самокритики" в французькій літературі кінця XIX ст. (зокрема в Роллана) під впливом поразки Франції у франко-пруській війні 1870 р. і спричиненою нею національної депресії (а наскільки ж тяжчою була історична катастрофа України!). У всіх цих письменників знайдено немало дослівних майже перегуків з нашим Шевченком, Франком, Лесею Українкою — і це не випадково. Схожі обставини дають схожі наслідки . . .

Поет свідомо роз'ятрював національний сором: ним, як і національною гордістю, національними спогадами, він хотів переродити цілу націю, змінити її історичну долю. Як великий подвижник, він перейме на самого себе її гріхи і нещастя; кличе себе за них до світу; карається тим, чим не завинив; говорить „ми" там, де міг і повинен був би сказати: „ви!" —і це в нього не риторична фігура, не художній прийом, а добровільне переймання на себе відповідальности за своїх співвітчизників; це оте „За всіх скажу, за всіх переболію"; це мука за всіх і сором за всіх.

А ми дивились і мовчали
Та мовчки чухали чуби.
Німії, подлії раби, —
Підніжки царськії лакеї
Капрала п'яного!
- - - - - - - - - - -
Та деж нам тую матір
взяти?
Ми серцем голі догола! . .
Раби з кокардою на лобі!
Лакеї в золотій оздобі . . .
Онуча, сміття з помела
Його величества. Та й годі.

Зрозуміла річ, по-різному говорив Шевченко про рабів невільних, рабів по сліпості, „рабов рабів" (його образ) — і про рабів самопосвятних, рабів щирих, рабів усердних і пильнуючих у своєму рабстві, рабів по привілейованому становищу, рабів по панству. Першим він то співчував, то докоряв; а на других накликав люті кари:

. . . О муко!
О тяжкая душі печаль!
Не вас мені, сердешних,
жаль,
Сліпі і малиє душою,

А тих, що бачать над собою
Сокиру, молот і кують
Кайдани новиє! Уб'ють,
Заріжуть вас, душеубійці,
І із кровавої криниці
Собак напоять!

Але „мука" і „жаль", біль і сором — були таки за всіх, і Шевченко як великий поет не міг їх зректися. У великого поета не могло бути інакше.

З цього непомірного сорому й болю за всіх народжувалося і „огромне" (Франко) слово за всіх. Воно було в ріст з тою історичною місією, яку Шевченко свідомо на нього поклав: викувати до „старого плуга новий леміш і чересло", „розпанахати" „погане, гниле серце, трудне" своєї нації, „вицідити сукровату" і налляти „живої козацької тієї крови, чистої, святої!!!" Саме такий національно-рятівничий смисл мають нескінчені картання „невірних дітей" України, їх „криводушія і зради", що часто переростають у несамовиті прокляття цілої нації, „гріховної утроби" України. Так, так — цілої нації. Чи міг Шевченко бештати свою націю? Прочитайте „Осії глав у XIV", прочитайте інші речі — і побачите. У Шевченка було дві України: Україна, як неперехідне начало, і Україна, як історичний момент. Україна-мати і Україна — заблуда. Україна непорочна і Україна „розтленная". Україна „лицарів" і Україна „рабів, підніжків". Цю другу, історично спотворену й історично минулу Україну йому доводилося картати і проклинати заради першої — України історично неперехідної. Синів — заради матері . . .

Тимто любов до Вітчизни в Шевченка не сліпа й фанатично догідлива, а зряча і невблаганна; ця любов не заціловувала рани й виразки, а випалювала їх. Ця любов була вільна від часто властивого репрезентантам пригноблених та покривджених націй поганого тону прилипливости, нав'язливости, запобігань, клячення та специфічної занудливости бідного родича або невизнаного достойника. Ні, це була та любов, яка висталювала тон і почуття власної гідности. А чим вищою і змістовнішою ставала ця гідність, тим драматичніші переживання відкривала вона, бо всюди наражалася на образи й стрічала приниження; тим гнівніше обурювалася вона проти своїх соплемінників, бо бачила їхню нечутливість до чести, їхню притерпілість до безчестя; тим ненормальнішим і неймовірнішим, ганебно божевільним виявлявся узвичаєний „нормальний" порядок речей, бо здоровий глузд обивателя-раба — найліпше безглуздя, — і тим гостріше пекла туга за „божевіллям" благодарства, гідности й чести, „божевіллям" подвигу, ця вічно туга („Юродивий") . . .

Тимто, при надзвичайній драматичній складності образу Вітчизни в Шевченка (може, ні в кого більше, крім хіба Петефі, цей образ не є таким згустком болю і скорботи, гордощів і гіркоти, радости й прикрости, любови, що вигромаджується в ненависть і прокляття, а з них знову і на них знову розбурюється в ще більшу нестямнену любов), образу Вітчизни, в якому протиборяться такі полярні й тяжкі емоції та рефлексії, — цей образ при всьому тому є однозначним, святим і зобов'язуючим:

. . . Свою Україну любіть,
Любіть її . . . Во время люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

(Передрук із журналу „Дукля", Пряшів, ч. 1, 1965).

ШЕВЧЕНКО В ЗАХАЛЯВНІЙ ПОЕЗІЇ УКРАЇНИ

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ЖИВ ПОЕТ ІЗ СЕРЦЕМ ПРОМЕТЕЯ...

Жив поет із серцем Прометея
У гурті заляканих людей . . .
Жив з пігмеями й не став пігмеєм!
Вмер, а все лишився Прометей!

Він не був лауреатом премій,
Блях — оздоб на грудях не носив,
Плащ солдатський — вищу з академій —
То й усе, що в долі заслужив.

Хист не вмів свій вигідно продати,
З музою контракту не уклав.
Він служив в поезії солдатом —
Тільки вмерши, генералом став . . .

29 січня 1967 року
в концтаборі но. 11,
Явас у Мордовії

Н. Н.

ШЕВЧЕНКО

Він був і є, коли б і не було.
Бо він — герой у безконечнім злеті!
Залитий геть розпеченем свинцем
і криком, і багряною травою,
я падав з ним під танк перед Москвою,
щоби в багно не падати лицем!
І обертається в закон це —
коли біда людська — моя біда.
Коли вогонь його я бачу в сонці,
що з майбуття до мене проглядa . . .
І як собі я каторжним сумлінням
знайдуся в нім, а не в словес мані,
тоді і він горітиме стремлінням —
на мить себе побачити в мені,
Тоді між ним і завтра я — місток,
А він — мій хліб
від грама і до грама,
А він — життя мого крута програма,
утверджена мільйонами кісток.
Він був і є, коли б і не було.
Бо він — народ у безконечнім злеті!

Із захалявної збірки
віршів „Крик з Могили"
1969 р.

Михайло ОСАДЧИЙ

ШЕВЧЕНКО І ШЕКСПІР

Шекспіра возив з собою,
куди б не їхав.
П. Куліш про Т. Шевченка

Пером розп'ято п'яного капрала . . .
Країно смутку, злиднів і пісень,
Пророка за надію покохала,
А він тебе — за вимріяний день.
Пливла історія. Тополь і рути зело,
Та сива гайдамачка з рогачем.
Тобі замало вірности Отелло —
Заприсягни на вірність із мечем!
На ешафоті кривди і огуддя
Пропахла соромом од царських ласк . . .
„Розкуйтеся, закованії люди" —
Гримів над кручами Тарасів глас.
Украйно мила, бути чи не бути? . . ,
Зелений стрій тополь, мов лісовий потік,
Весняний грім гримів — революційний вік! —
І пробудилися навік
дерева, квіти й люди.

Із знищеної збірки
„Місячне поле", Львів 1965.

Василь СИМОНЕНКО

ОКРАЙЦІ ДУМОК

(Із Щоденника)

18. IX. 1962

. . . Такі, як я, теж необхідні для літератури — ми своїми кволими думками угноїмо ґрунт, на якому виросте гігант. Прийдешній Тарас або Франко. Жду його як віруючий пришестя Христового. Вірю, що мені пощастить почути радісну осанну на честь його приходу. Хай тільки не зневажає він нас, маленьких чорноробів поезії. Він виросте з нас.

21. V. 1963

. . . Якщо поет не приносить нових думок та емоцій — він формаліст. Якби не реклямував свою мниму належність до реалістів. Холуйський реалізм бути не може. Є реалізм, якому служив Шевченко, і є реалізм, що користується послугами Дмитерка. Різні речі! Не дмитерки спадкоємці літератури.

6. VII. 1963

. . . Минулої неділі ми були в Одесі, де місцеві твердолобі натішили нас своїм ідіотським жахом: аби чого не сталося. Фактично нам заборонили виступати на Шевченківському вечорі. Виходить, Тараса дехто боїться досі. Обивателі від революції.

„Український Вісник"
Випуск IV, січень 1971

ЕДВАРДОВІ КОЗАКОВІ-ЕКОВІ У ЙОГО СІМДЕСЯТИРІЧЧЯ

І „ЕКА" СВІТ ЛОВИВ — АЛЕ І ЙОГО НЕ СПІЙМАВ

Після повороту на рідну галицьку землю в 1942 року, та після прем'єри у Львові безсмертної комедії Миколи Куліша „Мина Мазайло", в якій я виступав, як виконавець титульної ролі і режисер вистави, я мав честь бути запрошеним на обід до маестра Едварда Козака. В цьому гостинному домі, я вперше познайомився з цілими річниками сатиричних журналів редагованих та ілюстрованих талановитим мистцем слова і майстром гострої сатири та карикатури. При тій нагоді, милий господар подарував мені шарж моєї скромної особи, який я досі зберігаю, як найвимовніший портрет свого внутрішнього і зовнішнього вияву.

Перегортаючи сторінки із сотками шаржів та карикатур політичних діячів, відомих громадян, державних мужів, колишніх монархів, і врешті соратників - мистців слова та образотворців, — я все більше попадав у полон чару цієї — Богом обдарованої Людини.

Вміння кількома, а то і одним штрихом передати всю суть цілої події, чи окремої постаті і такими обмеженими засобами виявити ще й власне відношення до даного об'єкту — подивугідну здатність. Із тих рисунків, на сторінках „Зиза" та „Комара", можна було простежити події і, ролю в них окремих постатей, що мали те чи інше відношення до культурних і політичних процесів, не тільки Західньої України, але можна було познайомитись із історією буття всієї нашої Батьківщини, під окупаціями Росії та Польщі 1920-их 1930-их років. Одна з будь-яких численних карикатур Сталіна, чи кого іншого з його підручних, говорила більше за цілі редакційні статті провідних газет того часу, чи еляборати політичних коментаторів.

Ролю і значення „Лиса", що виходив у Німеччині, а згодом тут в Америці, і нарешті „Лиса Микити", який і сьогодні являється чи не одинокою віддушиною в заплісНілому плесі нашого еміграційного буденння — трудно переоцінити. Це чи не одиноке дзеркало, в якому відбиваються всі наші слабості і пороки нашого буття. В дзеркалі „Ека" ніщо і ніхто не заховався.

Ека рисунок, Ека перо — болючі, нищівні, безпощадні, однак об'єктивні і справедливі, як батьківський канчук. Тому то боротись з ним, як з інакодумцем — марна справа. Еко не з боязких. Еко хоробрий та вірний слуга своєї власної правди, своєї власної громадської совісти.

Талановитий маляр, неперевершений карикатурист, майстер слова та пронизливої сатири, все своє творче життя був приманливим об'єктом політичних організацій та їхніх мисливців, які вживати всяких зусиль, щоб впрягти його у свої шори і спрямувати його мистецьку многогранність на службу пропаґанди їхніх інтересів.

Еко оберіг свою Музу перед такою ролею. Його Муза до сьогоднішнього дня залишилась незнаймааною і йому вірною.

Сімдесятиліття Едварда Козака — це ювілейне свято не тільки одного з найвизначніших майстрів українського образотворчого мистецтва, не тільки ювілейне свято ЕКА — неперевершеного, світового маштабу, творця гострої сатири та мистецтва карикатури, — це всенародне українське свято, від нікого і нічого незалежного Вільного Слова, Вільного Мистецтва, Вільної Мислі і Вільного Духа!

Многая літа Едвардові Козакові! Слава безсмертному „Екові"!

1-го березня 1972 р.

Йосип Гірняк

Едвард Козак-Еко на тлі „Лиса Микити"

ДУМКИ З ПРИВОДУ 70-РІЧЧЯ ЕДВАРДА КОЗАКА

В цій статті не збираюсь розглядати чи давати повний огляд-схоплення 70-річного життя Едварда Козака, його багатогранної творчости, щоб не збіднити його багатого доробку - осягів, які він склав до загальної скарбниці української культури. Напевно детальну, всесторонню, повноцінну і всеохоплюючу сильветку Ювілята подадуть для цього покликані чи більше кваліфіковані особи. Тут хочу висловити, як і в наголовку підкреслено, тільки свої скромні думки, іноді не пов'язані між собою, з приводу ювілею Едварда Козака, щоб вказати, а вірніше хоч крайчиком натякнути на велике духове багатство Ювілята.

Чимало є людей, що проживають довгий вік і сліду по собі не залишають, але є і такі, яких життя вагом багатоплідне, сповнене щедрих урожаїв, на якому кормляться, виростають і збагачують своє духове життя прийдешні покоління. Працю цієї другої категорії людей, що збагачують культуру, поширюють світоглядові обрії свого народу, іноді важко повністю схопити, занотувати у поточних аналах чи навіть окремих монографіях. До тієї категорії людей треба зарахувати нашого дорогого, всіма любленого, широко - почитного Едварда Козака, відомого під псевдонімом Ека, а в сатиричній публіцистиці — як Гриць Зозуля.

Ювілей Е. Козака, це в першу чергу нагода не для славословія і шумних прийнять, але для того, щоб дати можливість відчути, побачити і почути Ювілятові, як цінується його мистецький талант, публічно сказати, що його багатогранна творчість, яка переходила через його суворе, вогняне горнило, знаходила і знаходить у глядача і читача те, що він намагався вказати, передати, підкреслити чи наголосити.

Духове багатство Козака лежить не тільки у знанні, але в основному проявляється у широкій тематиці, глибокому осмисленні, неповторності і дбайливо плеканому живописі, що і ціхує всю його творчість. В тому виявляється Козакова унікальність. З його мистецької як і публіцистичної творчости, променює свіжістю, оригінальністю — мовою сучасности. Його творчість протягом плідних десятиліть була приступною і зрозумілою для широкої громади, бо її джерелом були надри українського народу і для потреб цього ж народу він творив. Складні і скомпліковані питання розв'язував і представляв просто й зрозуміло. Ставив високі вимоги не тільки до інших, але також до себе самого.

Ім'я Козака широко відоме по той і цей бік залізної занавіси. Козак належить до людей спокійних, опанованих, з великою дозою зрозуміння, критицизму й самокритицизму, людина, що керує життям, а не навпаки, слідкує за процесами, які відбуваються в українському середовищі й у світі, людина вся мистецька й журналістична творчість якої випливає з чистих джерел. Зрозуміло, чому в його творах є краса, радощі, теплота і холод, любов, соняшність, райдужність і захмареність, сподівання і турбота, а поруч з тим, чимало гумору й сміху, іншими словами його твори насичені розмаїтими душевно внутрішніми почуваннями. Його творчість, як зелена левада широка, багата на різного роду самоцвіти, що пнуться у небо, до сонця, серед яких не бракує і будяків, що також об'єктом для мистця, тих будяків, що колять, вбиваються в тіло, коли їх торкати, чи коли хтось бажає їх виполоти.

Коли приглянемось до Козакової образотворчої, карикатурної і сатирично - публіцистичної творчости, то у ній знайдемо всі повище згадані прикмети: радість, сміх, красу, колючість, турботу і т. д. все те сутнє, що мав на увазі показати, чи зокрема увипуклити мистець.

Не буду тут детальніше зупинятись над його образотворчим мистецтвом, бо про це йде часто мова у рецензіях на його індивідуальні, чи збірні виставки. Тут варто кинути кілька думок, заторкнути, чи зупинятися над його філософічно - сатиричною публіцистикою, яка справді виявляється унікально. Можна без перебільшення сказати, що Козак, чи вірніше скажімо Еко і Гриць Зозуля, що є в одній особі, є неперевершений у своїй творчості. Хоч правдою є, що майже у жадній творчості нема такого факту, як „неперевершe-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Микола Понеділок

ЮВІЛЕЙНІ РОДЗИНКИ

Можливо це просто сміховинки, що притрапились чи то мені, чи моїм приятелям і знайомим. І їх у семидесятиліття нашого Ека-Козака ніяк бо не можна промовчати.

Років три-чотири тому на виставці образів нашого теперішнього Ювілята у Гантері, у прегарній віллі „Ксеня" . . . Я оглянув образи — і щиро ними був захоплений. Але через ранішню годину — дев'ята година ранку! — я своїм захопленням не мав просто з ким ділитися.

Та, на щастя, — сили небесні! — я запримітив на подвір'ї, під крислатим деревом самого винуватця моєї радости — маестра Едварда Козака. Він преспокійнісенько стояв і милувався навколишньою красою і задовольнявся чистісіньким повітрям, яке ну хоч бери у жмені і ковтай.

Я до маестра зблизився . . .

— Доброго здоров'я! А я, пане маестро, як бачите, вже й з ліжечка зірвався, і вже устиг і вашу виставку оглянути. Чудо — не виставка, маестро. Які картини! Скільки в них помислів, які чудові переливи фарб, яка гостра спостережливість, велика творча фантазія . . .

— А ви вже снідали, Микольцю? Ясшня сьогодні пишна.

Мене це приголомшило, прицвяшило на місці. Я заледве не загикнувся. Я розгортаю розповідь про поетичні, небесні справи, а мій маестро якоюсь прозаїчною ясшнею просто мене з пантелику збив. Я йому почав доказувати, що в мене від його картин захоплений вогонь в душі палає, а він ясшнею мене зацитькує. Але я не з таких, не здамся.

— Їй бо, — продовжую я своє, — їй бо, маестро, у ваших картинах вражає глибока життєва і мудрість і правда, а одночасно і сміливий якийсь новаторсько-стилізований підхід до зображеної теми. А світлотіні, нюанси, контрасти в картинах — подиву гідні. Ви дали великий вклад, великий дарунок у нашу . . .

— А он, Миколо, подивіться — дві вивірки побігли.

— Хто побіг? — я був ошелешений. Раз мої чуття преблагородні ясшнею прибив, а тепер ось вивірками.

— Хто побіг, пане маестро?

— Дві вивірки. Вони щоранку приходять сюди харчі одержувати. Он та чорнявенька то сміливіша, а та інша — страхопуд страшенний.

Я замовк. Я зрозумів, що Козака, як то кажуть, похвала муляє, і він про неї радий би не чути.

**

Десь так за тиждень до „Ксені" завітав мій знайомий. Та де знайомий — майже тобі друг. Бо на Миколая мені давав дарунки, а на Різдво й Великдень картками обдаровував мене.

Отже прибув до „Ксені". І укмітив Ека, який на кучерявенькій мураві на сонці вигрівався.

— Миколо, — мій друг до мене, — познайом мене із Еком.

— Невідповідна тепер нагода, — я йому. — Еко он мабуть вичаровує в думках для майбутніх картин якісь там весілля, ярмарки, ворожіння, а може й перелесників чи ще якусь нечисту силу. Не варто його тепер турбувати.

— То не познайомиш? — запівничився він.

— Не можу.

— То я й сам із ним без тебе познайомлюся. І не лише познайомлюся, а й приязнь зав'яжу.

— В'яжи, — кажу йому. — Хоча не забувай нашої приповідки: „Казала Настя, як удасться".

Пішов він.

Чую, поздоровкався. Говорять про те, про се.

Аж тоді чую:

— А ви, пане Козак, бачили — тут швендяє такий молодий малярко. Таке зелене-молоде, а вже пнеться все критикувати. Навіть каже, що у вас окуляри досить великі . . .

— Та величенькі, правда. Лікар такі нараяв.

— Пане Козак, — знов в'язне мій друг, — от ваші картини — кляса. А той молодий маляр зовсім не маляр . . .

— Е, ні, — Козак всміхається, — він молодий, але з нього будуть люди. Він талановитий хлопець.

— Талановитий, кажете?! Та він, маестро, сьогодні вашу виставку оглядав отак звисока, носа аж задравши...

— То мабуть мої образи високо висять — от він і мусів носа задирати. Ось приїдуть сини — я поперевішую картини. Нижче трішки їх розміщу.

— Та він, маестро, той ма-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ІСТОРІЯ ОДНОГО ҐЗИМСА

(Екові у присвяті)

Так воно якось виходить, що коли святкує своє котресь-там річчя старший колеґа за фахом, — і віком, і стажем, і заслугами для нації чи еміґрації, — тоді, коло цього старшого ювілята, і молодший може десь, з-боку, притулитися, із своїм власним, скромним ювілейчиком . . .

Отож, відзначаючи славне 70-річчя нашого Майстра, Ека-Козака, на впертого, як то кажуть, я міг би теж, потихеньку, відзначити майже 40-річчя моєї спільної з ним кооперації на ґумористичному фронті, що її початки сягають першої половини тридцятих років, коли я став на працю у В-ві Івана Тиктора у Львові.

Видавництво Ів. Тиктора, пригадую, находилось тоді в стадії капітального ремонту: щоденник „Новий Час" і бюра дирекції переносились з вулички Боїмів до власного, репрезентативного будинку при вул. Костюшка ч. 1. „Народна Справа", „Наш Прапор", редакція „Української Бібліотеки" та адміністрація „Комаря" залишались покищо надалі при вулиці Руській ч. 18. А тому, що редакційні кімнати „Комаря" ще не були повністю обладнані, редактор „Комаря", Е. Козак, „урядував" тимчасово в каварній „Европейській", — на розі вул. Чарнецького і площі Бернадинів.

Звичайно, він кожного дня заскакував до нас, на Руську вулицю, на редакційні „сплетні" чи на конференцію з котримось із редакторів чи врешті позичити прескарту до кіна або на футбольні змагання СК „Україна". В цьому місці треба добавити, що редаґуючи гумористичний тижневик „Комар", Е. Козак був одночасно „надворним" ілюстратором численних видань пресового концерну „Українська Преса", а перед усім т. зв. „коров'ячої газети", як її тоді називали, „Народної Справи", і журналика для дітей, „Дзвіночок", під редакцією Юри Шкрумеляка.

І так, котрогось дня, мабуть це сталося весною 1933-го року, я познайомився на Руській вулиці з Е. Козаком-Еком. До речі сказавши, він уже тоді був знаменитим Еком, а мені ще й до „Ікера" було досить далеко . . . Я ледве ставив тоді свої перші кроки на журналістичній ниві, прикріплений в характері новинкаря до газети „Наш Прапор".

І може на цих новинках так і скінчилася б моя журналістична кар'єра, якби не те, що мій тодішній діючий шеф-редактор, покійний уже сьогодні автор монографії про ген. М. Тарнавського „Вождь Стотисячної Армії", проф. Є. Яворівський, був людиною з ідеями й амбіціями . . .

— Слухайте, пане-колеґо, — сказав мені одного разу, — а чому тільки щоденник „Новий Час" має мати свого фейлетоніста, Федя Триндика"? . . А „Наш Прапор" хіба від мачухи? Ану, походіть собі трохи по Високому Замку, щоб набрати надхнення, придумайте щось дотепне і напишіть нам на завтра малого фейлетона! Тільки на півшпальти друку, не більше! А, що найголовніше, вигадайте собі якийсь файний псевдонім!

Вже нині не пригадую, що я тоді „виходив" на Високім Замку, чи вийшло воно дотепне чи ні, і чи взагалі було подібне до малого фейлетона, в кожному разі не мало більше півшпальти тексту, що моєму шеф-редакторові найбільше припало до вподоби. Похвалив мене навіть за якогось калямбура та висловив надію, що з мене „ще можуть бути люди". Але, коли прочитав собі, яким псевдонімом я підписав свій „кавалок", то аж підскочив на кріслі з денервації!

— Пане колеґо, що це є. . . що це є? „Ґзимс"? . . Який ґзимс, що за ґзимс ? . . То це має бути ваше псевдо?! Я ж спеціяльно вас просив, щоб ви придумали собі якийсь гарний псевдонім, а ви що зробили?

— Я думав-думав, пане професоре, і нічого кращого не міг придумати, — тлумачуся своєму шеф-редакторові, мов той застрашений учень у шкільній лавці сердитому учителеві, на котрого-то учня я ще справді тоді подобав. А мій тодішній „бос", проф. Яворівський, який прийшов до В-ва Ів. Тиктора просто з коломийської гімназії, звільнений з посади професора польською владою, так і трактував мене в редакції — як одного з своїх колишніх студентів.

— Пане-колеґо! — застукав олівцем по столі, — „Ґзимс" — то не є псевдо! Курям на сміх таке псевдо! Ви лише подумайте, які чудові псевдоніми мають інші фелейтоністи: „Тиберій Горобець" . . . „Ґалактіон Чіпка" . . . „Федь Триндик" . . . „Іван Сорокатий" . . . „Гриць Зозуля" . . . „Клим Булька" . . . А ви хто – „Ґзимс"? . . Що за безнадійне псевдо!

— В тому-то й біда, — тихо зідхнув я, — що інші панове порозбирали кращі псевдоніми, а мені залишився безнадійний . . .

В тому самому часі, коли проф. Яворівський „піпчив" мене за безнадійне псевдо, я запримітив, а радше відчув, що з-поза сусіднього редакційного бюрка уважно приглядаються мені чиїсь очі, сховані за матовими склами окулярів у роговій оправі . . . Ці окуляри, це високе, опукле чоло, ця молодомузівська, артистична чуприна і така ж краватка — були знайомі кожному культурному львов'янинові . . . Так, це був славний Еко, Едвард Козак, редактор і карикатурист „Зиза" а потім тикторівського „Комаря". Атакований концентрично своїм шеф-редактором, я навіть не стямився, коли Еко зайшов до редакції, запалив „єгипетського" (він був тоді пристрасним курцем!) і креслячи на папері якісь фіксі-факси, прислухався лекції журналістики, що її читав мені мій „пан професор".

Врешті професор теж звернув увагу на присутність у редакції гостя з вулиці Костюшка. Схопився з крісла, стукнув по-вояцьки зап'ятками (мав таку звичку!) і мабуть для того, щоб згнобити мене до кінця і без решти, підсунув Екові, перед його окуляри, мого малого фейлетона . . .

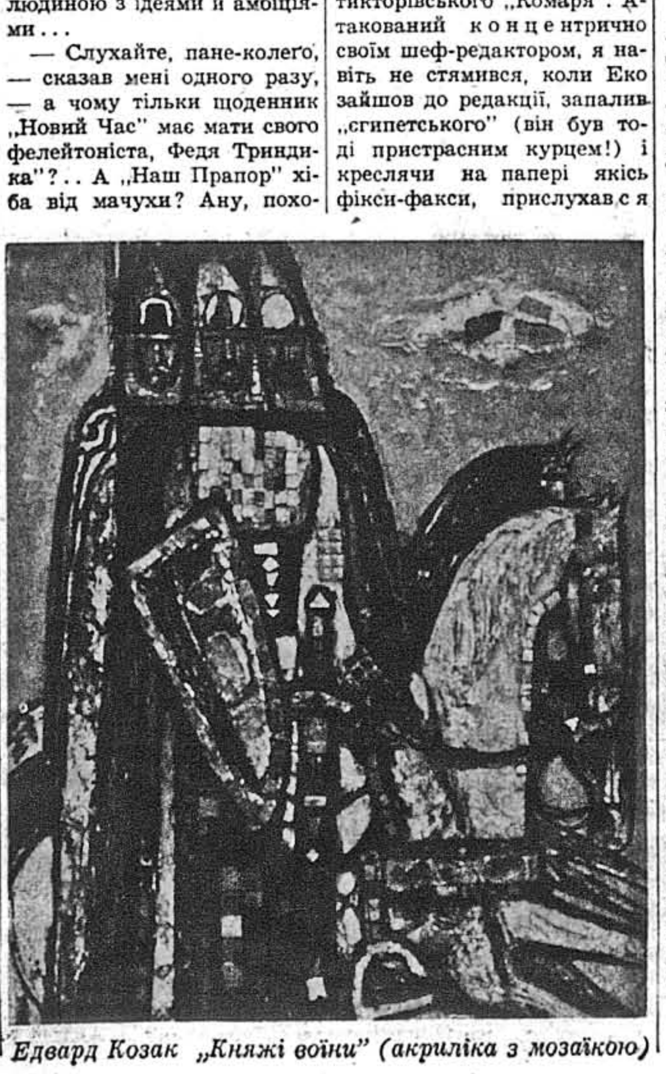
— Ну, подивіться самі, колеґо-редакторе, що за чудасію вструґав цей молодий чоловік: сам фейлетончик. . . так, нічого собі, міг би бути кращий, але що це за псевдо, вибачте на слові? . . „Ґзимс" ? . . Що за ґзимс, який ґзимс?!

Еко стріпнув мізинним пальцем попіл з „єгипетського", з-поза окулярів кинув оком на мій скрипт, а потім на мене, і в цьому моменті я помітив, що за таємничими склами окулярів заграли жартівливо іскорки ні-то іронії, ні-то теплого співчування . . .

— Слухайте, колеґо-професоре, — сказав, — ви ж знаєте, що не імена роблять людей славними, а люди прославляють імена. І Чіпка не був зразу Чіпкою, і Триндик не був Триндиком... А хто його знає? Може той молодий чоловік зробить свого „Ґзимса" таким популярним, що заткає всіх інших фейлетоністів ? . .

. . . Так воно не сталося. Псевдо „Ґзимс", яким я користувався у Львові до 1939-го року, нікого не „заткало". Не принесло воно мені великої слави, ані я йому . . . Але з того часу в особі Ека-Козака я знайшов друга, приятеля і професора від ґумору на все життя.

Ів. Керницький-Ікер

Едвард Козак „Княжі вої" (акриліка з мозаїкою)

Яр. Пастушенко

„ЛИС" В ЕКЗИЛІ

(З нагоди 22-ліття „Лиса Микити").

2 роки тому, — в місяці березні 1950 року, — появилося перше число „Лиса" на землі Вашингтона, предтечі теперішнього „Лиса Микити" з Дітройту.

Постанова видавати цей незаступний тепер журнал запала таки на 7-ій вулиці, під церквою св. Юра, на саме Різдво 1950-го року, при нашій зустрічі з давнім приятелем, Іваном Керницьким, а тепер „Ікером". Після залишення Ікером так званого „Острова Сліз" (Елліс Айленд), я так само розглядався за нагодою залишити сльозливу „шапу", де відчищував заржавілі дроти (за 27 долярів на тиждень . . .)

Довго ми не радились, не засідали. У найближчу, вільну від праці суботу, домовились скласти візиту нашій „Свободі" і Батькові УНСоюзові в Джерзі Ситі. Не місце тут розписуватись, як ми туди їхали . . . це ж дорога тунелем, по-під воду, — але . . . „Приїхали!" — як той у „Сватанні на Гончарівці".

Низько поклонившись Начальству: сл. п. Дмитрові Галичинові і сл. п. д-рові Луці Мишузі (обидва, на жаль, нині покійні) та оглянувши твердиню над Гудзоном, ми з'ясували причину нашого прибуття . . . Ми, мовляв, приїхали до вас із проєктом видавати при „Свободі" журнал сатири і гумору під редакцією карикатуриста Едварда Козака, що живе у Дітройті, і при нашій скромній допомозі . . .

Невеселі були міни наших шановних господарів після вислухання наших переконуючих пропозицій... А ред. А. Драган, що з'явився у міжчасі в редакції, тільки легко посміхнувся під вусиком.

— Тут, в Америці, були вже подібні до вас смільчаки і починали подібні діла, але довго не потягнули, найдовше півроку, — „потішив" нас сл. п. д-р Лука Мишуга.

— Пане докторе, не забувайте, що тепер приїхала до Америки сама політична еміґрація, — переконую покійного Доктора. — І свідома! — додає Ікер.

Цими твердженнями ми тільки впровадили наших господарів у добрий гумор, але діла з цього не вийшло. А тому, що — згідно із словами головного предсідника, — рішення видавати нову газету може виносити тільки конвенція УНС, ми поступилися з наших пропозицій та попросили, щоб нам, було дозволено скористати з друкарні й експедиції „Свободи" і розіслати перше, оказійне число нашого журналу даром усім читачам „Свободи".

Ідея зроблення подарунку у формі „веселої газетки" членам УНСоюзу і читачам щоденника навіть сподобалася Начальству, а мені лише про це йшло! Решта пішла гладко. Головний редактор, Е. Козак-Еко, не гаючись надіслав нам хмару матеріялу-карикатур (які до речі, прикрашують нині моє мешкання), Ікер додав свого сміху „В Юньйон Парку" і перше число „Лиса", тиражем 20 тисяч, в кольорі, пішло під т. зв. плоску машину в друкарні „Свободи".

Все було б гаразд, якби до цієї плоскої машини був ще й машиніст (якого саме „Свободі" бракувало). На швидку руку вдалося нам знайти такого машиніста, тільки не до денної праці, а на нічну шихту. І тут я зразу запізнався з американським темпом праці: отих 20 тисяч першого числа „Лиса" ми друкували ночами цілий тиждень! — і то були б не скінчили, якби не чародійна рідина „Фор Розес", яка „підсмаровувала" не так машину, як машиніста . . .

В цьому місці прозраджу Вам, Шановні Читачі „Свободи", одну глибоку таємницю! Був такий кризовий момент, що Ви могли втратити і „Свободу", і Головну Канцелярію УНС і цілу твердиню над Гудзоном . . . Під час одної нічної шихти я, — що був асистентом машиніста, — з перевтоми легко задрімав на купі паперу, а мій машиніст, бувши у веселому настрою (не від „Лисових" жартів, звичайно!) — не доглянув, коли друковані аркуші, які проходили над запаленою газовою руркою, загорілися! Від перших аркушів вогонь швидко перекинувся на дальші. „Лис" горить, папір горить, — тут і мене припекло, я прокинувся, а довкола мене все в огні — вся Загудзонська Україна в огні! А мій машиніст на фронті машини нічого не бачить і не чує, ще й собі приспівує модний тоді „гіт" „О, май Папа . . ." Пожежу, яка знищила працю наших кількох безсонних ночей, зліквідували ми, у двійку з машиністом, — і не питайте, яким способом, — в кожному разі до ранку запоралися так, що й сліду не було по вогні.

А в найближчу березневу неділю нашгі юні кольпортери — тоді учні школи св. Юра: Коко К., Тарас Г., Ромко К., — сьогодні всі інженери, на високих постах, — навипередки продавали під церквою на 7-ій вулиці новий журнал сатири і гумору, гукаючи: „Сенсація! Перше число „Лиса"... Тільки за 15 центів! „ЛИС В АМЕРИЦІ!"

„ГЕМІНҐВЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ".

В рямах симпозіюму порівняльної літератури, що його зорганізував Тексаський університет у Лабоку, д-р Яр Славутич, професор Альбертського університету зробив доповідь на тему „Гемінґвей в українській літературі". У доповіді обговорено переклади творів Гемінґвея на українську мову, оцінку його творчости українськими критиками та вірші українських поетів, присвячені американському письменникові. Організатором симпозіюму був д-р Володимир Жила, голова комітету і професор Тексаського університету. У симпозіюмі взяли участь літературознавці з Европи, Канади та Америки.

ДУМКИ З ПРИВОДУ 70-РІЧЧЯ

(Закінчення з стор 4-ої)

ність", але тут можна тільки для потвердження сказаного сказати, що все є вийнятки від загальних норм.

Основне до п о д робиць знання і розуміння наших українських проблем, поточне слідкування за їх розвитком у нашій громаді і в нашому народі дає йому можливість вказувати і висміювати слабі місця, примітивізм, самообдурювання, безплідну фразеологію, бляшаний патріотизм і т. д. При тому його точний приціл вдаряє в суть справи і не одного думаючого приводить до „притомности", спам'ятує і відкриває очі на картину у справжніх кольорах, а не уявних. Бувало не раз так, що до одної чи другої теми, до речі дуже актуальної, яка була на вістрі ножа, займали становище і велись затяжні дискусії, яким не було кінця, висувались різні аргументи за і проти, і здається, що до цього не можна нічого додати — немає що більше сказати, тоді завжди або Еко у своїх карикатурах або Гриць Зозуля у своїх коментарях, немов робить нові відкриття. Проблема зрозуміла і смішно проста, відпадають від неї всі зайві нахоплення, що її ускладнювали. Козак виявляє істотні елементи, на які майже ніхто не звертає уваги. Це ж одна з багатьох надзвичайно дбайливо плеканих ділянок його творчости, яка ще не знайшла належної і грунтовної оцінки. Козак у цій ділянці своєї творчости не такий спокійний, як іноді видається, 'ніби прямо байдужий, ховаючи широко відкриті, проникливі очі за окулярами. З олівцем в руці виступає він, як відважний вояк, який нищить все, що перешкоджує, загрожує і зупиняє ростові та розвиткові української культури, наукового життя і громадсько політичної думки. Як розсудливий, глибоко вдумливий суддя знаходить зерно правди, відважно називає і вказує де лежить лихо зла, не звертаючи уваги на те, хто його поповнює, бо тільки так можна боротися і мати успіхи у поборюванні глупоти й примітивізму. Відома ж істина, що говорити правду, висловлювати відкрито свою думку не так легко навіть у вільному світі, а зокрема, коли ж ідеться про українське середовище в діяспорі. У Совєтському Союзі за думку, бо чину не було, й не доказано, відомого українського історика Валентина Мороза засуджено на 15 років, а російського письменника В. Буковського на 13 років. Коли глянемо у тому відношенні на журналістичну творчість Е-ка, а зокрема у журналі „Лис Микита", то побачимо, що він має відвагу побіч гумору й сатири називати по імені гірку правду, не дивлячись, чи вона комусь подобається чи ні. Пригадуємо, що навіть були спроби завалити вільну трибуну „Лис Микита", але показалось, що не так легко побороти правду. Переможно вийшов Еко, який далі пише так, як думає, пише не так, як комусь треба, але як справді було і є, кпить собі з примітивізму, хто б не був його носієм, і в якійсь мірі формує політичну думку. Треба сказати, коли ж ідеться про журнал „Лис Микита", то це збірний вклад його співавторів. Тут належить назвати другого після Ека, Івана Керницького, відомого як Ікер. Не збираючися у цій статті робити огляду журналу „Лис Микита", не буду називати по імені всіх авторів.

Хто слідкує за журналом „Лис Микита", не може не завважити Екового дотепу, суворого сарказму, гнівливости і презирства усюди там, де треба вдарити. Він це робить з почуттям відповідальности і тактом. Стосує відповідну мірку до всього нашого життя у діяспорі. Він крокує по наших найнижчих і найвищих установах, культурному, громадському, політичному і церковному житті. В тому відношенні він не раз зривається як дзвін, що голосить про небезпеку, будить оспалих, опам'ятує байдужих і просвічує темний загумінок. Тут

Едвард Козак (Рисунок Юрія Козака)

його гострота виявляється, як алмаз, що ріже скло, діямант, який не притуплюється, все діє з тією силою, все свіжий, все гострий. Так само Козакова творчість має свою силу, свіжість і актуальність та є застосовувана до розмаїтости українських проблем у питомому його осмисленні.

На жаль, розмір статті не дає можливости розгорнути й провести аналізи його широкої філософсько - сатиричної творчости. Була б цікавою праця, якщо б хтось із дослідників зібрав Козакові карикатури і публіцистичну творчість, що є широко розкинені по різних збірниках, книжках, журналах, а зокрема у „Комарі", що появлявся на західніх українських землях у Львові, у журналах „Лис" і сучасний „Лис Микита", проаналізував їх та дав належну оцінку. Така праця дала б можливість широкій українській спільноті під сучасну пору, а ще більше у майбутньому ближче і докладніше познайомитися з багатим доробком, а зокрема непересічною, великою силою таланту Козака. Треба сподіватись, що це завдання у якійсь мірі буде сповнене упорядниками монографії про Е. Козака, що має появитись з нагоди його ювілею. Відомо ж, його творчість була і такою залишилася, як чутливий барометр, що реагує на кожну найменшу зміну, обставини часу, на вібрацію багатогранного життя, а українського зокрема, бо воно йому найближче — дороге. В його творчості відбились епохи часу, настанов, відблиск минулого, все що народжувалось, жило, розвивалось. У всій його творчості змістом, тематикою, творчим надхненням, творчим дерзанням є, була і залишилася в першу чергу людина, а все інше це тільки для її більшого сутнього підкреслення. І все, що він творить, це для людини у вузькому значенні, а для громади, спільноти народу в широкому.

На закінчення варто і треба підкреслити, що творче кредо Козака велике. Безперервне творче горіння, творчі дерзання, сила волі, працьовитість, знання, передбачливість, аналітичний змисл, широкий світоглядовий діяпазон, а понад усе велика посвята, любов та відданість мистецькій творчості характеризують нашого неповторного Козака.

Микола Галів

Е. Козак „На козацькій могилі" (темпера)

ЮВІЛЕЙНІ РОДЗИНКИ

(Закінчення із стор. 4-ої)

лярко, навіть доляра не вкинув, як увіходив оглядати ваші образи.

— Мабуть забувся. І той доляр зовсім необов'язковий.

Дивлюся, мій друг розпрощався з Еком. Набусурмenений підійшов до мене.

— Ну що, — кажу, — зав'язав дружбу?

— Та де з тим Еком щось зав'яжеш?! Він дивний мистець. Типовий українець — що йому не кажи — він обов'язково все те заперечить.

***

Якось на „Союзівці" під час вакацій відбувся вечір Ека-Козака.

Спочатку маестро розповідав про те, як в нього „народжується" образ, він образ спершу обдумує, в думці вирисовує-виношує, аж врешті все обдумане і виношене на полотно пензлем перекладає.

А при кінці вечора Еко прочитав свого безсмертного і вже леґендою покритого „Гриця Зозулю".

Заля гула від оплесків. Я сидів майже позаду і також не шкодував своїх долонь.

Але... на диво, мої сусіди сиділи тихо, мов заморожені. Сиділи нерухомо і не апльодували.

Я стишив бити „браво" і нагострив вуха.

Сусіди — він до неї:

— І навіщо Екові чужої слави заживати. Має ж своєї досить — так ні — вже і на чужу он посягає.

Мене наче дідько шпинделем в бік штрикнув, і я аж похитнувся.

— Чию ж це Еко, — визвірився я до нього, — чию ж це він, будь ласка, чужу славу собе привласнює?!

— Не до вас п'ють — не кажіть „здоров", — він мені. — Я з дружиною розмовляю.

— А я, напосідаюсь я на своєму, — я до вас звертаюся — чию Еко славу забирає?

Нашого актора, Петра Н. із міста (і тут він назвав досить велике місто на сході Америки). „Гриць Зозуля" належить Петрові Н. акторові. Той актор того „Зозулю" пише, він його як хоче змінює, скорочує, до нього що хоч добавляє, з нього викидає, а тоді його вже з повним розмахом і рецитує. Всі знають, що „Гриць Зозуля" належить перу Петра Н.

— „Гриць Зозуля", — і я вже аж сичу, — пише вже ось чверть століття Еко, Едвад Козак, редактор „Лиса Микити"!

— Докажіть це, — і мій сусід вчочився на мене. — Докажіть!

Я с п а н т е л и ч и в с я. Ну, справді, як доказати самозрозуміле, незаперечне...

— Ага! — він злорадісно мені у вухо верещить. — Ага! Нема ніяких у вас доказів. А в мене є.

— У вас є?

— Аяк же. Одного разу у нашому місті на концерті сидів Еко. А пан Петро Н. рецитував зі сцени „Гриця Зозулю"! Як публіка кричала „Автора", „Браво, автора!" — то Еко сидів спокійнесенько на місці, а наш Петро аж тричі виходив публіці за авторство вклонятися.

Я не занімів. Мені замурувало мову...

***

Знову повернусь до „Ксені".

Пам'ятаю, середа була. А якого року — отут вже зась! — не пригадую. Еко пішов гриби збирати. А коло стола, на виставці, біля входу, попросив сісти мене. Щоб принагідних гостей вітати.

Сиджу. Так десь із десятеро люду навідалось. Оглянуло виставку, вписалось у пам'яткову книгу.

Аж раптом телефон.

— Галло, — кажу.

— А чого це ви „галокаєте", — впізнав мій голос той, що дзвонить. — А де Козак?

— За грибами в лісі вганяється.

— О, то Козак у лісі, а ви вже примазались до мистецтва.

— Я не примазався, мене тут посадовили.

— А каталог образів ви масте?

— Маю.

— А образ „Ой ти, дівчино, з горіха зерня" проданий?

— Ще ні.

— То запишіть — проданий. Пан О. з Рочестеру купив.

І цокнуло слухальце.

Приходить Козак.

Я рапортую йому:

— Маестро, — кажу, — „Горіхове зернятко" продане. Пан О. купив.

— Той пан з Рочестеру? То він сюди приїхав?

Нема його. Я образ телефоном йому продав.

***

Таких родзинок можна б назбирати з нагоди семидесятиріччя Едварда Козака багатесенько — та розмір газети не дозволяє їх всіх оприлюднити. Хіба що пізніше їх треба зібрати в одну збірку — і Ювілятові на спогад подарувати.

Літературний вечір Богдана Нижанківського-Бабая у Дітройті

Після появи четвертого числа журналу „Терем", присвяченого творчості поета Б. Нижанківського, відбувся 2 жовтня 1971 р. літературний вечір поета заходом АДУК у Дітройті.

Програма цієї імпрези, збагачена виступами Ірини і Юрія Лаврівських, та Мотрі Макар, стояла на високому рівені і належатиме до незабутніх вечорів АДУК, на рівні останнього, присвяченого українському барокко. Юрій Тис, відкриваючи програму, заповів несподіванку поетові. На залю входить донька Бабая з далекого Вінніпеґу, яку прийшлося переховувати майже два повні дні у друзів поета. Після „потрясаючого" вітання (як це пишуть у нас на еміграції) почалася н о р м а л ь н а програма. Юрій Тис у короткому слові з'ясував оригінальну творчість Б. Нижанківського-Бабая, згадуючи, що докладну аналізу праць поета, любителі культури можуть знайти у критичній статті Остапа Тарнавського, яка прикрашує монографічне число „Терему".

Поезії, друковані у збірках, в „Лисі Микиті" та „Теремі", читали Юрій Лаврівський, Лада Прокоп і Роман Тарнавський.

Слідувало коротке слово самого поета, який не приховуючи правди, з'ясував байдуже ставлення нашого громадянства до літературної творчости. Повний текст промови буде надрукований у наступному числі „Терему", який АДУК присвячує мистцеві-графікові Я. Гніздовському.

З дальших виступів за чергою треба згадати високо мистецькі композиції танців Мотрі Макар. На зміст виступу балерини, складалися три танці: клясичний і два ґротески, в оригінальні творчості Мотрі. Танці мали характер нашого передвоєнного Львова, достосовані до творів Нижанківського-Бабая, два останні виведені до стилізації „батярського" світу старого Львова, при композиції п о п у л я р н и х львівських мелодій.

На закінчення відбувся виступ визначної мисткені сцени, відомої особливо з виступів на сцені „Веселого Львова" в Европі, І р и н и Лаврівської. Це була мистецька інсценізація твору Богдана Н и ж а нківського „Я вернувся до мого міста". Артистка виявила у своєму виступі незвичайний талант у сценічній інтерпретації твору і виявах душевного зворушення, яке передалося глядачам. А втім годі описати словами ті хвилини, у яких приявні відчули до глибини творчість поета і сценічну інтерпретацію великої мисткині сцени.

Після закінчення програми приявні гості залишилися ще довго при чаю, а поет не мав змоги брати участи у розмовах. Він виписував автографи на численних примірниках монографії про нього, четвертого числа „Терему".

Андрій Войновський

Роман Рахманний

НОТАТКА ПРО НЕЗАКІНЧЕНУ ПІСНЮ

„Завтра я надіюсь покласти на ноти три нові пісні", говорив своєму близькому співробітникові Богдан І. Весоловський, коли він залишав будинок Радіо Канада в четвер 16 грудня 1971 року. Але нові пісні не стали нотними рядками, бо те „завтра" перетворилося у вічність: композитор багатьох пісень і легкої української музики помер несподівано на світанку 17 грудня.

Щойно опісля багато його знайомих і любителів легкої української музики усвідомили обставину, що деталі музичної творчости Богдана Весоловського мало відомі. Звичайно так і буває в житті людини: одні знають одне, інші — друге, а всі ознайомлюються з новим твором неначе з чимось самозрозумілим і буденним. Крім того і сам композитор не спішився подавати біографічні деталі в цьому відношенні. Як переважна більшість українських діячів у минулому, він теж не присвячував уваги можливості, що може прийти хвилина, коли суспільство — або принаймні коло любителів його творчости — потребуватиме точних даних про його життєвий шлях.

Тільки випадково — під час одного нашого обміну думками на тему ролі української пісні та легкої музики в житті народу, він розказав дещо про себе. Журналістичний обов'язок велить подати до відома ширшої громадськости в Україні та в широкому світі принаймні те, що збереглося в пам'яті з тієї розмови.

Музичну освіту Богдан Весоловський розпочав у місті Стрий у західній Україні. Там він провів дитячі та юнацькі літа, хоча народився під час першої світової війни у Відні. Композитор Зенон Лисько — дослідник і видавець українських народних пісень — був його чи не першим важливішим учителем музики. Вивчаючи юридичні науки у Львівському університеті, Богдан Весоловський продовжував вивчати музику в Музичному Інституті Миколи Лисенка. З вдячністю він згадував тогочасних своїх учителів, як Меланія Байлова, Богдан Кудрик, Роман Савицький, Микола Колесса, Василь Барвінський, Станислав Людкевич.

Компонувати розпочав Богдан Весоловський ще в Стриї та мабуть 1931 року написав музику на уривок з поеми Тараса Шевченка „Перебендя". Музичні композиції „для слухання" (як це він сам окреслив), писав Весоловський теж у Львові. Так, напр., у 1937 році він скомпонував музику на слова Павла Тичини „Гаї шумлять" та на слова віршів Олекси Слісаренка.

Однак у той час він уже перебував у полоні легкої музики, хоча того не схвалювали його вчителі. Тим часом легка музика розпочала тоді охоплювати широкі маси молоді внаслідок поширеного застосування техніки радіо. І саме всупереч тим, які недолюблювали тогочасний джаз — до речі, тоді ще дуже поміркований порівняна з нинішнім! — Богдан Весоловський наполегливо працював над мелодіями до танцю і співу.

Потреба на цей музичний жанр була в нас тоді велика. Українська молодь з конечности користувалася польським репертуаром естрадного жанру, що був — до речі — не зовсім оригінальним. Такі композитори, як, напр., Єжи Петерсбурзкі, користувалися італійським і німецьким репертуаром, як базою для своїх оригінальних і наслідувальних творів. Протиставитися цій неплянованій польонізації можна було тільки власними українськими піснями. Цю прогалину розпочав заповнювати саме Богдан Весоловський.

Поряд з цим він мав додаткову спонуку: він був членом музичного ансамблю Леоніда Яблонського. Ця джазова оркестра грала до танцю на всіх важливіших вечірках тогочасної української громади у Львові — молоді для старших. Варто відмітити, що членом того ансамблю був і близький друг Богдана Весоловського А. Кос - Анатольський.

За таких умов і потреб постала пісня - танго „Прийде ще час". Як розказував сам композитор, він написав лише музику для оркестри Яблонського. Поет Степан Чарнецький, прислухаючись цій мелодії в клюбі „Бесіда", так вподобав собі її, що написав протягом півгодини слова до цієї мелодії. Друком появилася ця пісня у видавництві Товариства ім. Тараса Шевченка.

Опісля постали інші композиції — оригінальні та наслідувальні, на присвоєні мотиви. Місця їхнього постання — Львів і Черче коло Рогатина, а згодом Відень. Туди він переїхав на тимчасове перебування у 1938 році. Скориставшись нагодою, видавець Тищенко видав тоді пісню Весоловського „Маки", що здобула широку популярність серед української молоді в Европі, на північно - американському континенті та в Арґентині, а від недавна і серед сучасної молоді в Україні.

Віденський етап творчости Богдана Весоловського позначився близькою співпрацею з відомим і заслуженим музикологом та композитором Андрієм Гнатишином. Вони спільно редаґували збірник пісень п. н. „Рідна пісня" — приблизно сто пісень у супроводі фортепіяно. На цій праці Весоловський підписався псевдонімом Богдан Заревич. Той самий псевдонім приховує його справжнє прізвище теж на збірнику „Ліра", що його він зредаґував уже сам. Цей збірник нараховує 222 пісні та появився друком у видавництві Тищенка.

Коротке перебування в Карпатській Україні, точніше в Хусті, на початку року мабуть не залишило по собі тривалого сліду на музичній творчості Богдана Весоловського. Теж воєнні умови життя і продовжування студій у тогочасній Німеччині мабуть не були надто прихильними для його творчої іскри. Переїзд на захід, що завершився поселенням у Канаді — спершу в гірничому місті Садбері, а згодом у франкоканадському центрі Монтреалі — відкрив новий етап. Цей етап творчого зусилля Богдана Весоловського вже краще відомий нашим слухачам і читачам, які мали чи мають можливість прислухатися його пісням із його найновіших платівок — „Верба" і „Мрії".

В пісні „Лети моя тужлива пісне", написаній у Садбері, Весоловський вдало і щиро відтворив настрій еміґранта чи поселенця, який щойно з відстані кілька тисяч кілометрів усвідомив те, що він втратив: рідну батьківщину з її неповторною природою, і рідного співозмовника — масового слухача, існуючого і потенціяльного. Нічого дивного, що композитор шукав за віршами, пісенність яких викликувала б сама по собі мелодію і спільно з поетичними словами промовляла б до виконавця — першій мірі того виконавця, що є слухачем і хоче сам собі пісню заспівати.

Зрозуміло теж, чому Весоловському найбільшою мірою відповідали поети-піснярі, як Володимир Сосюра і Дмитро Залуг, та інші — менш відомі автори, що попадали в цей піснярський стиль і зберігали поетичність свого слова.

У 1968 році Богдан Весоловський побував в Україні. Він відвідав Київ, могилу Т. Шевченка, Львів та місця, в яких він любувався за молодих років. Він з захопленням розповідав про сучасні музичні школи, про добрих професорів музики і талановитих студентів — ентузіястів українського поетичного слова в музичному оформленні. Водночас він був пригноблений явищем перебування української народної маси в полоні чужої російської пісенної музики — він болів тим, що досі ще не заповнено прогалини, яка існувала ще тридцятькілька років тому. Саме тому він особливо радів тим, що в Україні є композитори легкої музики української, що постають нові ансамблі — вокальні та інструментальні — просто закохані в українську пісенну творчість, що є масовий відгук на їхнє зусилля.

Богдан Весоловський погоджувався з публіцистичною тезою, що українська пісня — поєднана з поезією — є тим чинником, який поєднує українців в одну живу націю всупереч усім відстаням і кордонам, всупереч ідеологічним, політичним і відмінним структурам. Пісня дозволяла теж йому приєднатися до всенародного живого організму. Тому його так полонили слова поета Володимира Сосюри:

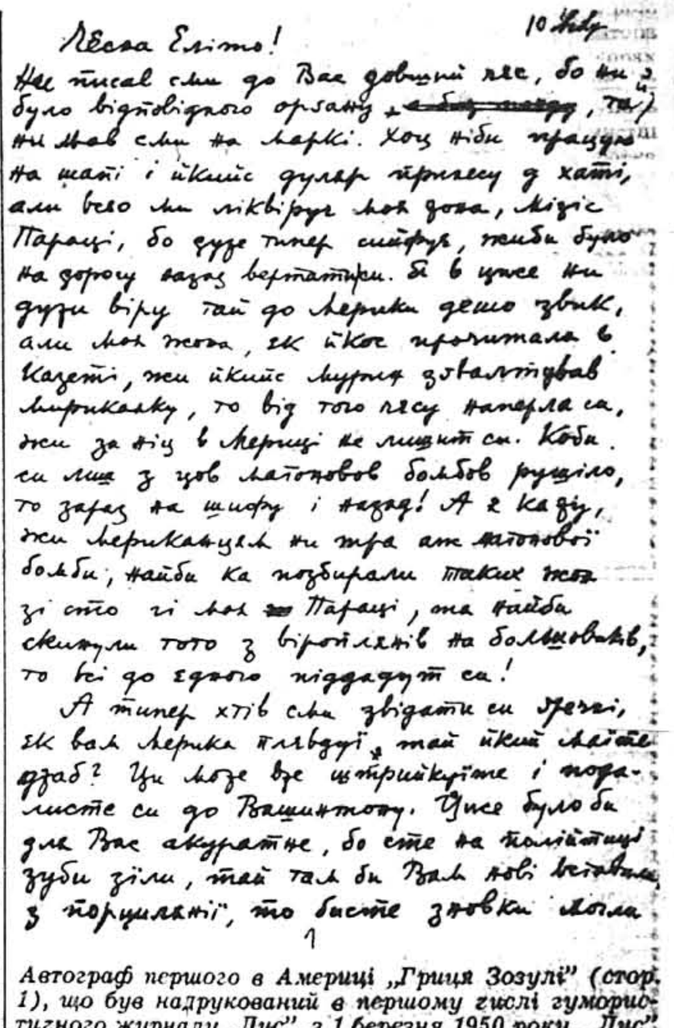
> Пісню калинову
> Я складаю знову
> І з людьми розмову
> Серцем я веду.

Слова того поетичного вірша („Вечірня пісня") Богдан Весоловський перелив у пісню, якою він ще довго розмовлятиме з українцями — знайомими і незнайомими, близькими і далекими, сучасними і тими, які, можливо, навіть не знатимуть композиторового імени.

Нехай ця скромна бібліографічна нотатка допоможе всім тим, які люблять і цінують українську пісню та легку музику, зберегти в пам'яті ім'я одного з тих, що розвинули ці два важливі засоби національного самоcтановлення.

—o—

Цей коментар передано до відома слухачів в Україні та інших країнах світу в програмі Української Секції Канадського Радіомовлення (СБС) в неділю 26 грудня 1971 року.

[illegible]! 10 Лют.

Не писав єм до Вас довший час, бо ни з було відповідного органу, тай ни мав єм на марки. Хоц ніби працую на шапі і якийс долар принесу д хаті, али всьо ми ліквірує моя жона, Місіс Параці, бо дуже тепер смірує, найби було на дорогу назад вертатиси. Я в цисе ни дуже вірю тай до Мерики дешо звик, али моя жона, як йкос прочитала в Казеті, жи якийс мурин зґвалтував Мериканку, то від того часу наперла си, жи за ніц в Мериці не лишит си. Коби си лиш з цов атомовов бомбов рушило, то зараз на шифу і назад! А я кажу, жи Мериканцям ни тра атомової бомби, найби ка позбирали таких жон зі сто ги моя Параці, та найба скинули того з віроплянів на большевиків, то всі до єдного піддадут си!

А тепер хтів єм звідати си [illegible], як вам Мерика [illegible], тай якиї маєте джаб? Ци може вже штрайкуєте і поралисте си до Вашинктону. Цисе було би для Вас акуратне, бо сте на політиці зуби зїли, тай там би Вам нові вставили з порцеляни, то бисте зновки могли

1

Автограф першого в Америці „Гриця Зозулі" (стор. 1), що був надрукований в першому числі гумористичного журналу „Лис", з 1 березня 1950 року. „Лис" — це попередник „Лиса Микити". Він друкувався тоді в Ню Йорку (видавець Я. Пастушенко) і перше його число з технічних причин вийшло як одноразовий додаток до щоденника „Свобода" та було розіслане всім її передплатникам

АВТОРСЬКІ ВЕЧОРИ Б. НИЖАНКІВСЬКОГО В НЮ ЙОРКУ І ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Ню Йорк. — Відомий український еміґраційний поет і сатирик Богдан Нижанківський - Бабай, активний співробітник „Лиса Микити" приїжджає із Дітройту до Ню Йорку й матиме свій літературний вечір в суботу 25 березня ц. р. в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та вул. о год. 4.30 по полудні. На другий день, в неділю 26 березня відбудеться авторський вечір Б. Нижанківського-Бабая у Філядельфії в залі „Тризуба" о год. 4-ій по пол. Вступне слово про автора говоритиме на обох вечорах ред. Остап Тарнавський. Із читанням творів виступить автор і запрошені мистці слова. Передбачена коротка музична програма.

Нашого Вельмизаслуженого Корифея українського мистецтва та видавця і редактора цінного сатиричного журналу „Лис Микита"

АРТИСТА МАЛЯРА

ЕДВАРДА КОЗАКА

вітаємо з нагоди Його 70-ліття та висловлюємо велику пошану й признання за Його цінну роботу для української культури.

КРАЄВА УПРАВА ТОВАРИСТВА за ПАТРІЯРХАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКЦЕРКВИ в АМЕРИЦІ

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ В НЮ ЙОРКУ

МНОГАЯ ЛІТА!

З 70-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ ВЕЛЬМИШАНОВНОГО РЕДАКТОРА

ЕДВАРДА КОЗАКА

МИСТЦЯ НЕПЕРЕВЕРШЕНОГО ТАЛАНТУ, АВТОРА ЕМБЛЕМИ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЩИРОСЕРДЕЧНО ВІТАЄ

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ В НЮ ЙОРКУ

Петро Андрусів

МИСТЕЦТВО І ГРОМАДА

(З промови, виголошеної на відкритті виставки ОМУА в Ню Йорку, 14 березня 1971)

17-та річна виставка Об'єднання Мистців Українців в Америці припала в соту річницю народин найбільшої української поетеси Лесі Українки. Ці великі роковини святкують і святкуватимуть українці там — в нашій батьківщині, як також українці розсіяні в діяспорі по всьому широкому світі. В часі тих святкувань будуть висловлені вдумливо сплетені фрази похвал, будуть виголошені мудрі і вникливі аналізи духового багатства тієї тендітної хоровитої панночки з Волинського Звягеля, в якій оселилася душа титана:

Музики - віртуози гратимуть на її славу суїти, — звонкоголосі співаки величатимуть її піснями, театральні корифеї будуть виголошувати надхненні строфи її полум'яної поезії...

Мистці - образотворці, зібрані в ОМУА, не мають ерудиції великих ораторів, а також не володіють аналітичними вмілостями наукових дослідників, ані не мають експресійної мови досвідчених акторів. Тому вони вибрали доступний для них спосіб, яким вшановують поетесу: Об'єднання Мистців Українців в Америці хилить голови перед великим духом Лесі Українки та своєю сімнадцятою виставкою вшановує соту річницю її народин.

Самим фактом того присвячення Об'єднання не зобов'язувало мистців — учасників виставки до якогось особливого тематичного спрямування своїх творів. В тому присвяченні — одначе — є щось далеко основніше і глибше, ніж те, чим була би транспозиція шедеврів творчости поетеси на техніку мальованих ілюстрацій.

Кожна культурно - творча робота завсіди була горном, в якому перетоплюються і формуються нові, великі духові сили, що потраплять наснажити людські збірноти енергією до поступу, до змагань за удосконалення вартостей і до усвідомлювання сенсу власної волі і гідности. Мистецька творчість — не так своїм оповідальним змістом, як радше питоменним, духовим настроєм, що випливає із психічної підсвідомости того середовища, з якого вийшов мистець, стає акумулятором рушійної енергії потрібної для життя і розвитку збірноти.

Без тієї таємничої сили української мистецької творчости, яку нам залишили минулі століття, і без сучасного українського мистецтва в усіх його видах, ми давно були б замінилися в безіменну, етнічну масу і не перетривали б донині, як народ, що змагається за свою незалежність.

Про це знаменито знають наші вороги і тому з таким завзяттям і послідовністю нищать пам'ятки нашої культури: руйнують старовинну архітектуру, грабують шедеври мистецтва, присвоюють собі стародавні документи разом з пам'ятками нашої древньої словесности, фальшують нашу історію, словом — ограблюють нас з того, що становить нашу душу. Яка ж та творчість мусіла бути велика і багата, коли при тій дикій, варварській оргії грабунку і нищення Україна ще є повна безцінних скарбів мистецької культури!

Але українська культура має також прикмети леґендарного Фенікса, що вміє з попелів руїни відроджуватися і оживати в новому виді і в новій силі. В найчорнішу ніч нашого поневолення небеса послали нам у минулому столітті великих геніїв: над українською землею стала ясна духова констеляція, яка вогнистою трійцею злучила Моринці в Київщині з галицькими Нагуєвичами та з волинським Звягелем — в одну духову соборність.

Шевченко, Франко і Леся Українка силою своїх творчих талантів і надлюдської праці накреслили синтезу новітньої української духовости, визначили ясні напрямні, якими мають іти дальші покоління українців на шляху до національної суверенности. Цілої сучасної української епохи не було б без тих трьох імен і без тих леґіонів українських мистців слова, які пішли їх слідами. Вони стали нашою конечністю, стали нашим духовим киснем, що його вдихаємо, хоч не завжди це усвідомлюємо. Їх творчість проникла цілу істоту нашого життя; культуру, суспільний лад, побут, політику, наші визвольні змагання; вона стала синонімом нашого національного ідеалу.

Хоч як недосконало ми, як збірнота, вдумуємося в істоту творчости наших чільних поетів, то все ж час до часу вшановуємо їх пам'ять річними академіями. Для власної вигоди ми — подекуди — як казав Є. Маланюк замінюємо національних пророків в своєрідні ікони, які обкаджуємо промовами, деклямаціями та співами. Сповнивши цей обряд і очистивши совість на протяг одного року, батьки і діти народу повертаються до „складних" обов'язків політичної еміґрації.

Українське образотворче мистецтво ще й далі не є належно доцінюване і його значення не знаходить такого зрозуміння, на яке воно давно заслужило. Через те занедбання ми звужуємо наш політичний потенціял і дозволяємо нашим ворогам завдавати українському імені і його престижові у світі дошкульних знищень в ділянці політики. Наші провідники все ще не розуміють, що і мистецтво може бути елементом політики.

Ось поляки, знищивши і сплюндрувавши Лемківщину та брутально виселивши Лемків, пограбували храми з ікон та від десятка років роблять собі політичний капітал, організуючи виставки тих ікон, і називаючи їх різними язиками „польська ікона". По другому боці Карпат — словаки — в подібний спосіб „заопікувалися" українською Пряшівською іконою та публікують репродукції з написами також в різних мовах, в яких говориться, що це „словацька ікона". Німецьке видавництво Реклінгавзен з видань репродукцій візантійських ікон, між якими багато є і українських, збагачується та з прибутків збудувало уже великий хмаросяг. В імені українців провідні чинники політичної еміґрації повинні би зголосити голосний протест в тих справах, але тут — покищо — панує повна тиша.

Наші проводи і далі не розуміють, що, наприклад, виданням одного люксусового альбому з репродукціями української ікони, чи з вибраних творів сучасного українського мистецтва, можна б у світі зробити більше користи, ніж соткою політичних конвенцій, де нас ніхто не слухає і не бачить, а на які йдуть десятки тисяч долярів.

Якщо ми мали чим виправдувати нашу неувагу до мистецтва на рідних землях під чужою окупацією, то чим оправдуємо ту саму неувагу тут, де нам ніхто не ставить перешкод, ані заборон? Чим пояснити те, що за двадцять років організованого життя Об'днання Мистців Українців Українців в Америці — на відкриттях різних виставок у Ню Йорку — ніколи не буває провідників, хочби одного, з наших громадських, політичних, господарських та наукових установ, які своєю приявністю дали б доказ, що вони доцінюють значення мистецтва в своїй політичній діяльності?! Нікого з них також не видно на посмертних виставках у пам'ять таких корифеїв українського мистецтва, як Василь Г. Кричевський, Михайло Осінчук, Віктор Цимбал, Борис Крюків та інші? Припускаємо, що президенти, предсідники і голови наших установ і організацій, не більше зайняті важливішими справами, ніж президенти, міністри і амбасадори Америки і інших держав, які вміють знайти час, щоб активно дбати про добро мистецтва свого народу.

Вдумлива і зорієнтована в ситуації частина українських мистців поза рідними землями з чималим сумом і журбою приглядається деструкційним наслідкам, які поволі, але консеквентно наростають в наслідок тієї неуваги до образотворчого мистецтва. Не зважаючи на велике історичне багатство і широку скалю здобутків в новітніх часах, це мистецтво досі не знайшло у нас застосування в процесах виховання не тільки молоді, але також і широких кіл нашого громадянства. В цьому вихованні ми ніяк не можемо піти дальші народної вишивки, писанок, коломийки і гопака.

Усе, що в терені діється з явищами мистецтва, має характер припадковости, залежної від зарадности індивідуальних мистців; усе це — спорадичне, безплянове, без якогось унапрямлення і воно не може бути хочби частиною відповіді на проблеми. Навіть так званий коньюнктурний попит на твори мистецтва, що тепер так живо проявляється, не відсуває цих проблем з виду.

Ось кілька з них:

В останніх десятках років на еміґрації померли такі мистці: Петро Омельченко, Василь Кричевський, Микола Азовський, Антін Павлось, Микола Бутович, Олександер Архіпенко, Мирослав Радиш, Михайло Осінчук, Степан Луцик, Роман Пачовський, Віктор Цимбал, Микола Кричевський (син Василя), Дмитро Поторока, Кость Бульдин, Микола Мухин, Микола Шрамченко, Борис Крюків, Артемій Кирилюк, Олександер Климко... Цей реєстр далеко неповний. Їх праці також розійшлися в терені, продані до приватних збірок, а деякі залишилися в руках родини. Але — за малими виїмками, дорібок усього життя більшости з тих мистців стоїть під загрозою зникнення — по якомусь часі по них — залишуться лиш імена, та й ті згодом, коли прийде молодше покоління, забудуться.

Утривалення хочби важливіших їх творів при помочі доброї фотографії, обміряння та описання техніки тощо, є просто вітальною справою для української культури. Дальшою важливою справою була би серйозна і постійна опіка над сучасним мистецьким рухом в діяспорі: піддержанням його престижу створенням мистецьких центрів, музеїв, архівів тощо. Це допомогло б завести інформаційні картотеки документів про українських мистців в світі, зорганізувати інформаційну службу про українське мистецтво для вжитку у власній збірноті (видавництва, школи українознавства, молодіжні організації і т. д.), як також для інформування чужинних культурних осередків в світі.

Там також могла б постати акція ревіндикації української культури, яку наші вороги безкарно присвоюють собі і безкритичному світові оголошують, що вона належить до їхньої культури.

Це тільки частина проблем, бо усіх тут не має змоги навести. Розв'язання тих справ переростає скромні спроможності Об'єднання Мистців Українців в Америці. Їх засяг такої міри, що сьогодні їх можна розв'язати тільки зусиллям всієї української збірноти у вільному світі. Коли ж їх злегковажиться, то це може принести дуже дошкульні втрати не тільки для нашої культури, але напевно відіб'ється дуже некорисно також в дальших наших політичних змаганнях.

Добре було б, щоб наші політики зрозуміли, що без ідеалізму, який зроджується в творчих процесах мистця, є немислимий містицизм любови до батьківщини і до народу, який є основою кожної політичної акції у всіх збірнотах в світі. Праґматизм є лише частиною політичної тактики, ніколи змістом самої політики. Покищо у нас до повного зрозуміння тих справ — ще не дійшло. Щоб це осягнути, треба дальшої організованої співпраці самих мистців. Дотеперішня робота Об'єднання Мистців Українців в Америці безперечно богато справ посунула наперед. Але перед нами ще багато труду, в якому, ми певні, знайдемо зрозуміння у цій громаді приятелів, які нас вірно підтримували два десятки минулих років.

Іван ***МАНИЛО-ДНІПРЯК***

НАД АРАЛОМ

(З книги „Грім за зорею")

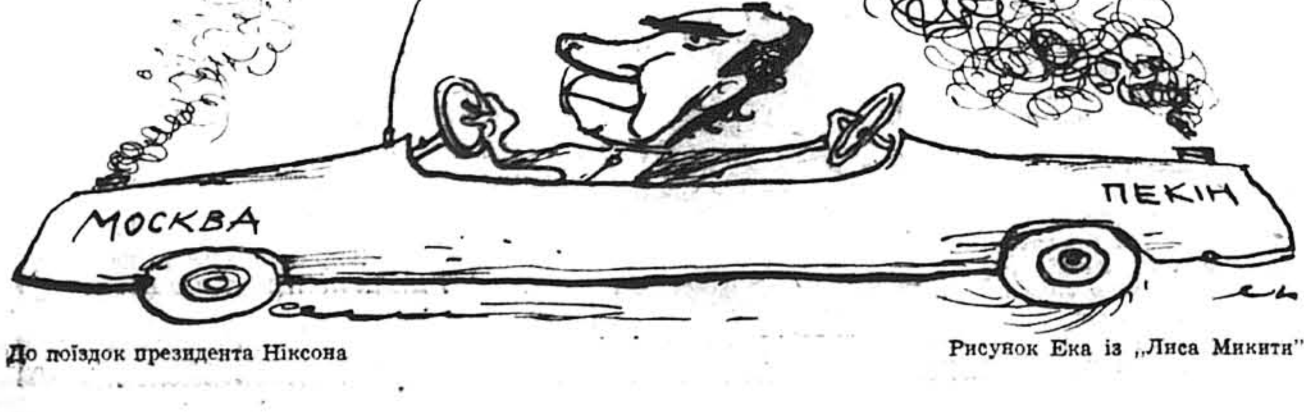
Холод і туга, і вітер у вії...
Часом присняться родимі оселі,
Дніпр невгомонний, степи золотії,
Сонце високе й брати невеселі;

Хочеться впасти, забути про горе,
В грудях пекельний біль-жаль тамувати...
„Жду тебе, мила вечірняя зоре,
Ти з Придніпров'я? Скажи, як там Мати?

И досі, напевно, жита не квітують,
Щастя-дороги в тернах заростають.
Зоре вечірняя! Знаю: катують
Матір-Вкраїну, бо правди немає!"

Берег Аралу. Шевченко в задумі.
Вітер пустельний над морем лютує.
Клаптик паперу, і соняшні думи
Идуть у безсмертя, і людство хвилюють.

МІЖ МОСКВОЮ І ПЕКІНОМ

До поїздок президента Ніксона

Рисунок Ека із „Лиса Микити"

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Ігор Калинець. ПІДСУМОВУЮЧИ МОВЧАННЯ. Книга актуальної лірики. Передрук з машинописного видання в Україні. В-во „Сучасність" (Мюнхен), 1971. Форм. 198 x 130 мм. 91 + 3 нп. стор. (Графіка худ. Р. Петрука).

Леся Українка. ПАЛКІ БЛИСКАВИЦІ. Вибір із творів. Вступне слово і вибір: проф. Володимира Шаяна. Обгортку виконав проф. Роберт Лісовський. Видання Союзу Українців у Великій Британії. Лондон, 1971. Опр. форм. 223 x 145 мм. 194 стор. (Серія: Література і Мистецтво — Книга 2-а).

НОВІ ПОЕЗІЇ. 1970-1971. Ч. 12-13. В-во Нью-Йоркської Групи. Нью Йорк, 1971. Форм. 210 x 145 мм. 64 стор. (Обкладинка роботи Юрія Соловія).

ПЕРЕКЛАДНА ПОЕЗІЯ

Роман В. Кухар. ПОЕЗІЯ В ПЕРЕКЛАДАХ. POETRY IN TRANSLATIONS. Видавництво Original Works. Лювен-Гейс, 1970. Форм. 210 x 147 мм. 89 + 5 нп. стор.

ПРОЗА

Михайло Осадчий. БІЛЬМО. Автобіографічний нарис Українське Видавництво „Смолоскип" ім. В. Симоненка. Париж - Балтимор, 1971. Опр. Форм. 218 x 140 мм. 204 + 4 нп. (Бібліотека ч. 13. Мистецьке оформлення Д. Тугана).

Софія Яблонська. ДВІ ВАГИ — ДВІ МІРИ. Оповідання та нариси. Париж, 1972. Форм. 210 x 135 мм. 104 + 2 нп. стор. (Передмова Марти Калитовської).

Марія Остромира. ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ. Повість. Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1971. Форм. 230 x 160 мм. 264 стор. (Обкладинка у виконанні графіка Володимира Каплуна, Вступна стаття д-ра Михайла Лози п.н. „Марія Остромира").

Александра Животко-Чернова. ДУМИ МОЇ Нью Йорк, 1971. Форм. 225 x 155 мм. 290 стор. (Нариси про Марка Вовчка. Оповідання. Сильветки. Спогади).

CASTLE ON THE VODAY. A novel by Serhij Domazar. Zeta Press. Sydney, 1971. Form.: 230 x 150 mm. 225 + 1 np.

Я. Теснюк. НА БОЖИХ СТЕЖКАХ. Оповідання і нариси. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, Італія, 1971. Форм. 212 - 140 мм. 304 стор. (У передмові від видавництва подано, що Я. Теснюк — це літературне і журналістичне псевдо Ірини Теснюк).

Alexander Berdnyk. WASJA UND DER SCHATZ AM DNIEPR. Eine abenteuerliche Geschichte. Aus dem Ukrainischen von Anna Halja Horbatsch. Kolibri-Verlag, Wuppertal (1971). Form.: 210 x 145 mm. 112 + 2 np. pp.

ДЕТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Marie Halun Bloch. BERN, SON OF MIKULA. Illustrated by Edward Kozak. Atheneum, New York, 1972. Form.: 260 x 150 mm. 10 np. + 177 + 1 np.

Олена Заклинська. ОБРАЗКИ. Рисунки — Галина Новаківська. (Друге видання. Накладом автора. Ютика, 1971.) Форм. 305 x 228 мм. 19 + 1 нп. стор. (Офсетом).

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

TARAS SHEVCHENKO: POETA DE LA LIBERTAD - BARDO DE UCRANIA. Comisión del Monumento a Taras Shevchenko en Buenos Aires. 1971. Form.: 228 x 160 mm. Pp. 24.

Павло Филипович. ЛІТЕРАТУРА. Статті. Розвідки. Огляди. Українська Вільна Академія Наук у США. Серія: З нашого минулого, ч. 3. Нью-Йорк, США - Мельборн, Австралія, 1971. Форм. 207 x 143 мм. 581 + 1 нп. стор. (Вибір текстів, бібліографія та вступне слово Олександра Филиповича. Редакція, упорядкування матеріялу, примітки та післямова Григорія Костюка. Технічний редактор: Дмитро Нитченко. Обкладинка: Люба Кириленко. Видано коштом Товариства приятелів творчости М. Зерова в Австралії).

Юрій Бойко. ВИБРАНЕ. Том І. Накладом автора. Мюнхен, 1971. Форм. 240 x 170 мм. XXXVI + 312 + 2 нп. + XI ілюстрацій + 2 нп.

МОВОЗНАВСТВО

Olexa Horbatsch. UKRAINISCHE ORTSNAMEN RUMANISCHER HERKUNFT. Sonderdruck aus Beiträge zur Namenforschung. Neue Folge... Band 6 (1971), Heft 4. Carl Winter - Universitätsverlag - Heidelberg. Form. 245 x 170 mm. pp. 357-377.

Andrew Gregorovich. UKRAINE, RUS', RUSSIA AND MUSCOVY. A selected bibliography of the names. New Review Books. Toronto, 1971. Form. 235 x 155 mm. 24 pp. (Reprinted with additions and changes from The New Review (Toronto), Vol. X, No. 4 (41). December 1970, pages 197-213.)

АЛЬМАНАХИ

НОВИЙ ОВРІЙ. Альманах. Література, мистецтво, культурне життя. ч. 4. В-во „Ластівка". Мельборн, Австралія, 1971. Форм. 205 x 145 мм. 184 стор. (Обкладинка: В. Цибульський. Упорядкування та загальна редакція: Дм.-Чуб.)

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

UKRAINE: A CONCISE ENCYCLOPAEDIA. Prepared by Shevchenko Scientific Society. Edited by Volodymyr Kubijovyč. Foreword by Ernest J. Simmons. Volume II. Published for The Ukrainian National Association. University of Toronto Press. Toronto, 1971. Form.: 250 x 165 mm. XLIII + 1 np + 1394 pp + 6 sep. maps.

ІСТОРІЯ

А. Г. Великий, ЧСВВ. З ЛІТОПИСУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ. Церковно-історичні радіолекції з Ватикану. т. IV. XVI-XVII ст. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, Італія, 1971. Форм. 210 x 140 мм. 279 + 1 нп. стор.

СПОГАДИ

Євген Онацький. ЇДУ ДО АРГЕНТІНИ (Подорож еміґранта). Вінніпеґ - Торонто, 1971. В-во „Новий Шлях". Форм.: 215 x 140 мм. 73 + 3 нп. стор. (Накладом Крайової Екзекутиви УНО, Торонто, Канада).

Олекса Воропай. АНГЛІЯ ЗБЛИЗЬКА. Щоденник нового поселенця. Том перший. Українська Видавнича Спілка. Лондон, 1971. Опр. Форм. 223 x 155 мм. (Книжка складена із 20 відбиток із журналу „Визвольний Шлях" і нумерованих так, як вони друкувалися у 1969-1971 роках в окремих числах, друкована тиражем у 50 примірників).

о. Николай Вояковський. А ТЕ, ЩО МИНУЛО... Настроєві картини, спомини і новелі. Бруклин, НИ., 1971. Форм. 230 x 150 мм 134 + 2 нп.

П. І. Поржи - Олексієнко. РЖИЩІВ НАД ДНІПРОМ. (В-во) Український Історичний Музей, Денвер, Коло, ЗСА. Денвер, 1970. Форм. 212 x 138 мм. 96 стор

ІСТОРІЯ НАУКИ

Микола Чубатий. УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА НАУКА (Її розвиток та досягнення). Накладом СУК „Провидіння". Філядельфія, Па., 1971. Форм. 232 x 155 мм. 52 + 2 нп. стор. (Доповнена відбитка з „Америки" чч. 110, 111, 112, 114, 116, 117, 119, 120, 121 і 122 — 1970).

Лев Биковський. УКРАЇНСЬКИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ. Відбитка з Наукових Записок т. XX. Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1970. Форм. 240 x 170 мм. Стор. 142-168 + 5 нп.

МЕДИЦИНА

Василь Плющ. НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ. Книга І. (Від початків української державности до 19 століття). Українська Вільна Академія Наук у Німеччині. Мюнхен. 1970. Форм. 170 x 120 мм. 342 стор.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК. Випуск III. Жовтень, 1970. Видавництво „Новий Шлях" — Українське Видавництво „Смолоскип" ім. В. Симоненка. Балтимор - Вінніпеґ, 1971. Опр. Форм. 220 x 137. 116 + 2 нп. (Бібліотека „Смолоскипа" ч. 11. Мистецьке оформлення М. Михалевича. На обгортці — скульптура Юліян Сінкевича „В'язень".)

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК. Випуск IV. Січень 1971. Документи VI. Перша Українська Друкарня у Франції — Українське Видавництво „Смолоскип" ім. В. Симоненка. Париж - Балтимор, 1971. Опр. Форм. 217 x 140 мм. 191 + 1 нп. стор. (Бібліотека „Смолоскипа" ч. 12. Мистецька композиція М. Михалевича. Мистецьке оформлення Д. Тугана. На обгортці скульптура Юліяна Сінкевича „В'язень").

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК. Захалявний журнал з України. Випуск IV. Січень 1971. Українська Видавнича Спілка. Лондон, 1971. Опр. форм. 217 x 150 мм. 134 стор. (Обкладинка роботи Ростислава Глувка).

DISSENT IN THE SOVIET UNION. Edited by Peter J. Potichnyj. Papers and Proceedings of the Fifth Annual Conference organized by the Interdepartmental Committee on Communist and East European Affairs, MacMaster University, held at Hamilton, Ontario, on October 22 and 23, 1971. Sponsors: McMaster University and the Canada Council. Winter 1972. Form.: 275 x 210 mm. VIII + 274 pp. (Editorial Note by Peter J. Potichnyj).

ФІЛОСОФІЯ

Гнат О. Діброва. З ЛОН СУЩОГО. (Афоризми, сентенції, роздуми). Книжка четверта. Накладом автора. Неварк, Н.Дж., 1971. Форм. 202 x 135 мм. 52 + 2 нп. стор.

Гнат О. Діброва. СИЛА СЛОВА. (Спроба огляду). Науково-Богословський Інститут Української Православної Церкви в Сполучених Штатах Америки. Нью-Йорк - Бавнд Брук, Н.Дж., 1971. Форм. 227 x 148 мм. 111 + 1 нп. стор.

РЕЛІГІЯ

НОВИЙ ЗАПОВІТ ГОСПОДА І СПАСИТЕЛЯ НАШОГО ІСУСА ХРИСТА І КНИГА ПСАЛЬМІВ. Поправлене видання Нового Заповіту перекладу П. Куліша, та Книги Псальмів; перевірене з грецьким і стародавнім єврейським текстом, та з авторитетними новішими чужомовними перекладами. Видавництво „Божого Слова" Українського Місійного і Біблійного Товариства. Саскатун, Канада, 1971. Опр. форм. 263 x 155 мм. 654 стор.

Щоденник д-ра О. Воропая „Англія зблизька" вийшов книжкою

Лондон. — Заходами Української Видавничої Спілки в Англії вийшов окремою книжкою, як том 1-ий, щоденник відомого знавця етнографії та автора д-ра Олекси Воропая під наг. „Англія зблизька", доведений до червня 1953 року. Щоденник був друкований на продовження в журналі „Визвольний Шлях" у Лондоні, а тепер виданий книжкою в кількості тільки 50 примірників, у товстому червоному з золотом переплеті. Перед цим окремо була опублікована книжка д-ра О. Воропая „В дорозі на Захід", а нова публікація є ніби продовженням того твору, бо охоплює період життя автора з дружиною з 1948 року, відколи вони переїхали в Зах. Німеччини до Англії. У книжці є дуже багато джерельних матеріялів про життя й діяльність багатьох видатних осіб з української повоєнної еміґрації, громадських діячів, письменників, науковців, теж записи про гетьманича сл. п. Данила Скоропадського, про літературні диспути в ПЕН-Клюбі тощо. Щоденник д-ра О. Воропая перетканий багатьма цитатами з праць різних науковців, письменників, політиків.

Д-р Олекса Воропай є автором семи більших праць з етнографії, трьох з природознавства та чотирьох книжок повістей і спогадів. У Бібліотеці Британського Музею він знайшов цікаві документи про великого українського дослідника і мандрівника Василя Григоровича-Барського.

THE QUEST FOR AN UKRAINIAN PATRIARCHATE. By Victor J. Pospishil (and) Hryhor M. Luznycky. Ukrainian Publications. Philadelphia, 1971. Form.: 230 x 153 mm. 76 pp. (A Foreword by Bishop Basil H. Losten).

НА СТОРОЖІ БОЖОГО СКАРБУ. Доповідь Владики Мстислава на VII Соборі УПЦ в ЗСА. Українська Православна Церква в США. (С. Бавнд Брук), 1972. Форм. 215 x 140 мм. 44 стор. (фото-офсетна відбитка із щоденника „Свобода". Зладив о. М. Федорович)

ПРИЙДИ ДО ОТЦЯ. Катехизм для 1-шої кляси. COME TO THE FATHER. Catechism, Grade 1. Видавництво: Український Катехитичний Осередок у Вінніпеґу. (Вінніпеґ, 1971). Форм. 222 x 180 мм. 200 стор. (З французького оригіналу... переклав на українську й англійську мови та примінив до вимог українського обряду о. Михайло Щудло, ЧНІ. Музику впорядкував: о. П. Романишин. Ілюстрації мистця Р. Коваля.)

МИСТЕЦТВО

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ АЛЛИ ГОРСЬКОЇ І ЇЇ ПОХОРОН. (З матеріялів „Українського Вісника", ч. 4, січень 1971). Відбитка з журнала „Сучасність", ч. 11, 1971. (Мюнхен). Форм. 225 x 155 мм. 5 + 3 нп. стор.

КАТАЛОГ ПОСМЕРТНОЇ ВИСТАВКИ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ АНТОНА МАЛЮЦИ 6-го лютого 1972 року, Галерія Об'єднання Мистців Українців в Америці. (Ню Йорк, 1972). Форм.: 213 x 135. 20 нп. стор. (Репродукції образів — В. Грицин. Фото-портрет на обкладинці — В. Рженецький Г.

ОРЕСТ РУСНАК: ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ. Збірник для вшанування пам'яті видатного оперного співака, незабутнього земляка. Центральне Об'єднання Буковинських Українців у ЗСА. Ню Йорк, 1971. Форм. 205 x 14 мм. 138 стор.

СЕРІЙНІ ВИДАННЯ

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI — ЗАПИСКИ ЧСВВ: Sectio (Секція) II. Vol. (Том) VII(XIII). Fasc. (Вип.) 1.-4. Romae, 1971. Form.: 240 x 170 mm. IX + 1 np. + 571 + 1 np. (Respons. Redactor voluminis — P. Michael M. Wawryk, OSBM).

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ. Піврічник, присвячений дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. Ч. 1-2 (20-21), січень - квітень 1971. Видає Г. У. Товариства „Бойківщина", ЗСА - Канада. Форм. 210 x 153. 70 + 2 нп. стор.

ГУЦУЛІЯ. Ілюстрований квартальник гуцульського Товариства „Чорногора" в Чікаґо, Інк. Ч. 3 (19). Літо 1971. Форм. 250 x 177 мм. 56 стор.

ВІСТІ КОМБАТАНТА. Український військовий журнал. Ч. 1 (57). Торонто - Нью-Йорк, 1972 Форм. 227 x 150 мм. 96 стор.

УКРАЇНЦІ В ДІЯСПОРІ

БРАТ — БРАТОВІ. КНИГА ПРО ЗУАДК. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Філядельфія, 1971. Форм. 255 x 180мм. 262 + 2 нп. стор. (Обкладинка мистця Богдана Титли).

Bohdan R. Bociurkiw. "Ethnic Identification and Attitudes of University Students of Ukrainian Descent: The University of Alberta Case Study." (Offprint from) SLAVS IN CANADA. Volume three. Proceedings of the Third National Conference on Canadian Slavs. Compiled and Edited by Cornelius J. Jaenen. Inter-University Committee on Canadian Slavs. Ottawa, 1971. Form. 240 x 160 mm. Pp. 15-110.

о. Любомир Рамач. РУСИНИ-УКРАЇНЦІ В ЮГОСЛАВІЇ. Бібліотека Шашкевичіяни. Ч.. 4 за редакцією: М. Г. Марунчак(а). Вінніпеґ, Канада, 1971. Форм. 215 x 140 мм. 71 + 1 нп.

ПАМ'ЯТКОВА КНИЖКА XVI КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ. 21, 22 і 23 травня 1971 — Союзівка, Кергонксон, Н.И. Форм. 280 x 215 мм. 140 нп. стор. (Зредагувала Колеґія під проводом Лідії Гладкої. Мистецьке оформлення обкладинки виконали Д. Казанівська і Т. Кравців на підставі скульптури М. Черешньовського).

THE YEWSHAN UKRAINIAN FOLK BALLET ENSEMBLE: THENTH ANNIVERSARY — APRIL 30th, 1961 — APRIL 30th, 1971. (Saskatoon, Sask., 1971). Form 280 x 215 mm. 16 np. pp.

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ. За час від 1.1. до 31.12. 1970. Союз Українців у Великій Британії. Лондон, (1971). Форм.: 230 x 165 мм. 79 + 1 нп. стор.

ЮВІЛЕЙНА КНИГА 25-РІЧЧЯ ПАРАФІЇ ПРЕСВЯТОЇ ЕВХАРИСТІЇ В ТОРОНТО, ОНТАРІО, 1937-1962. (Торонто, 1962). Форм. 270 x 200 мм. 64 стор.

ПРОГРАМА ДЕСЯТОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ. Торонто, Онтаріо, 1-4 липня 1971. (Торонто, 1971). Форм. 235 x 155 мм. 52 стор.

Об'єднання Українських Православних Сестрицтв: ДО НАШОГО ДЕСЯТИРІЧЧЯ, 1961-1971. (Бавнд Брук-Джерзі Сіті, 1971). Форм. 280 x 215 мм. 48 нп. стор.

КАЛЕНДАРІ

АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА РІК 1972 Видавництво „Свобода". Джерзі Сіті - Ню Йорк (1971). Форм. 228 x 150, мм. 256 стор. (Обкладинка і мистецьке оформлення заголовків статтей роботи артиста-маляра Богдана Титли).

КАЛЕНДАР СВІТЛА НА БОЖИЙ 1972 РІК. XXXIII річник. Видавництво оо. Василіян. Торонто, Канада, 1972. Форм. 230 x 155 мм. 192 стор. (Календар і Устав приготовив о. М. Ничка, ЧСВВ. Альманах зредаґував о. О. Купранець, ЧСВВ. Обкладинку виконав М. Левицький).

АЛЬМАНАХ КАЛЕНДАР СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ АМЕРИКИ „ПРОВИДІННЯ" НА РІК БОЖИЙ 1972. Видавництво „Америка". Філядельфія, 1972. Форм. 233 x 153 мм. 217 + 7 нп. стор. (Заголовні рисунки для календарної частини роботи арт.-маляра Миколи Бутовича. Обкладинка роботи арт.-маляра Петра Андрусева. Зредаґував Іґнат Білинський).

АЛЬМАНАХ „Гомону України" НА РІК 1972. У 30-річчя Української Повстанської Армії. Накладом Видавництва „Гомін України". Торонто, (1972). Форм. 230 x 150 мм. 142 x 2 нп. стор. (Бібліотека Видавництва „Гомін України" Ч. 40).

КАЛЕНДАР ГОЛОСУ СПАСИТЕЛЯ НА 1972 РІК Йорктон, Саск. (1971). Форм. 213 x 140 мм. 103 + 9 нп.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ" НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК 1972. Річник XXXII. Накладом Українського Т-ва „Просвіта" в Арґентині. (Буенос Айрес, 1972). Форм. 225 x 160 мм. 192 стор. (Під редакцією Колеґії. Мовний редактор Гр. Голіян. Обгортка мистця Володимира Каплуна).

КАЛЕНДАР „ПРАЦІ" НА ПЕРЕСТУПНИЙ 1972 РІК БОЖИЙ. В-во О.О. Василіян у Прудентополісі, Парана, Бразилія. (1971). Форм. 228 x 155 мм. 106 + 18 нп. стор.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1971 РІК. Видання Організації Оборони Лемківщини. Торонто — Камілус, 1971. Форм.: 230 X 150 мм. 128 стор. (Зредаґував Іван Еліяшевський. Обкладинка роботи О. Величка — Андрій Савка — дерево. Титул „Лемківський Календар": М. Левицький).

АЛЬМАНАХ „ГОЛОС УКРАЇНИ" НА РІК 1971. У сторіччя від дня народження Лесі Українки, Василя Стефаника та в 30-річчя відновлення Української Державности в 1941 р. Накладом Видавництва „Гомін України". Торонто (1970). Форм. 230 X 155 мм. 181 + 3 нп. (Бібліотека Видавництва „Гомін України" ч. 38).

КАЛЕНДАР ПРОСВІТА НА 1969 РІК. Обкладинка роботи арт. М. Левицького. Українське Видавництво „Добра Книжка" — 186 випуск: Торонто, 1968. Форм.: 230 X 153 мм. 128 стор.

РІЗНЕ

У ПОКЛОНІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ. Метрополія Ню Йорк. Ню Йорк, 1971. Форм. 235 - 155 мм. 48 нп. стор.

ВУРЛАЦЬКА ПРАВДА; ЗВИЧАЄВЕ ПРАВО ВАТАГИ ВУРЛАК, 1946 —. Друге видання. Нью Йорк, 1971 Форм. 280 x 217 мм. 30 + 2 нп. стор. (Редактор: Куба. Мовний редактор: Роман Купчинський й технічне оформлення: Го-го. Склад: Ц—юха II).

Увага! **ЧИКАГО і ОКОЛИЦЯ!** Увага!

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
12-ий ВІДДІЛ у ЧИКАГО, Ілл.

щиро запрошує усе Українське Громадянство на

ТОВАРИСЬКИЙ ВЕЧІР
з „ОСЕЛЕДЦЕМ"

який відбудеться

в суботу, 18-го березня 1972 року
о годині 7-ій веч.
в залі ПАРАФІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА
при 2238 В. Кортез Евеню.

У програмі: виграші, несподіванки, смачний буфет.

ОГОЛОШЕННЯ

З'ЇЗД АБСОЛЬВЕНТІВ КОЛОМИЙСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
— В 50-ЛІТТЯ МАТУРИ —

— відбудеться —

у Вайлвуді, Н. Дж., дня 2 липня 1972 р.
в ПРИМІЩЕННІ „СЛАВУТИ"

"SLAWUTA"
120 E. Crocus Rd., Wildwood Crest, N.J., tel.: 1-609-522-1615

на який, ще раз запрошує наших Товаришів з їхніми Дружинами, Організаційний Комітет, вже в суботу перед з'їздом, на приготовані приміщення.

ЗА КОМІТЕТ:

о. шамб. **ПЕТРО МЕЛЬНИЧУК**
мгр. **СТЕПАН ВОЛЯНСЬКИЙ**

Складати гроші чи позичати

НАЙКОРИСНІШЕ

у федеральній кредитовій кооперативі "Самопоміч"
98 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
Tel. (212) 473-7310

ПОЗИЧКИ НА НИЗЬКІ ВІДСОТКИ

ДО СПЛАТИ В ДОГІДНИХ РАТАХ

БАНКОВІ ГОДИНИ: кожного дня крім понеділка від год. 10 до 3:00. У п'ятницю також від год. 5 до 8:00 вечора.

NCUA
ощадності кожного члена забезпечені до висоти $ 20,000

ДІТРОЙТ, Міш.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ в ДІТРОЙТІ, Міш.

повідомляє, що

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

у неділю, 26-го березня 1972 року
поч. о год. 3:00 по пол., у залі
Українського Народного Дому
при вул. Мартін, ч. 4655

із слідуючим порядком нарад:

1. Відкриття і схвалення порядку нарад.
2. Вибір Президії.
3. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.
4. Звіти Управи і Контрольної Комісії.
5. Слово Головного Предсідника УНС **Иосипа Лисогора.**
6. Дискусія над звітами.
7. Абсолюторія уступаючій Управі.
8. Вибір нової Управи.
9. Плян праці на наступну каденцію.
10. Внески, побажання і різні справи.
11. Закриття нарад.

У Зборах зобов'язані взяти участь усі члени Окружної Управи, конвенційні делегати, управи Відділів, а зокрема секретарі всіх Відділів УНС приналежних до Округи, а саме:

20, 75, 82, 94, 110, 146, 165, 167, 174, 175, 183, 235, 292, 302, 303, 309, 341, 504, 506.

Також запрошуємо до участи всіх членів УНС.

У нарадах візьмуть участь:

ИОСИП ЛИСОГІР, головний предсідник УНС; ЄВГЕН РЕПЕТА, гол. радний і обл. організатор

Якщо на означений час не явиться вимагане правильником число делегатів, наради почнуться півгодини пізніше, без огляду на кількість приявних.

Безпосередньо після ділових нарад спільна вечеря.

ЗА УПРАВУ:

Іван Ващук, гол. **Петро Залуга**, секр.

Від Кам'янця над Лімницею до Ню Йорку

(Пам'яті Олени Чапельської присвячено)

(У. С.) Кому хоч раз довелося бути в Горганах, в околиці Підлютого, цього або зразу полонив чар дикої долини над рікою Лімницею, або вдруге сюди вже не приїздив. Природа ж бо тут не ласкава і тепла, а сувора й холодна. Але коли вже полюбити цю долину над Лімницею, то немає вже для такої людини кращого місця. Буде за нею вічна туга за шумом Лімниці, за камнюками-цикотами, за лісами, де нога людська не ступала і тільки плаї дозволяють заглибитися у гущу темного і холодного лісу.

Колись мусіла ця долина причарувати й родину Чапельських. Вони вибрали місце, де потік Кам'янець впадає до Лімниці. Тут була спершу тільки хатина-будка службовця, який обслуговував вузькоторову залізницю. Їздила вона вздовж Лімниці, а десь там у горішньому її бігу забирала дерево та везла його до Брошнева на тартак. Потім, крім цієї хатини стала поверхова, дерев'яна вілля із ґанками та верандами. З часом прибули ще дві віллі та хата. Власниками кожної з них був хтось із сім'ї Чапельських. Навіть польський туристичний провідник, коли говорить про ці околиці, каже про віллі Чапельських на Кам'янці.

Тільки залізничник жив тут круглий рік, а віллі зимою пустували. Зате літом! Тоді крім членів сім'ї Ча-Чапельських приїздили ще й свояки, та знайомі, товариші членів молодшого покоління Чапельських. Бувало йде чи їде хтось прогулькою недалеко Кам'янця, якже не вступити. Найшлося завжди місце та щира гостина.

У Кам'янці панував веселий, безжурний настрій і це притягало теж у відвідини гостей із Підлютого. Цей веселий настрій в'яжеться у пам'яті із пані Галею Чапельською. Не знаю чи хтось бачив її колинебудь насупленою чи навіть зажуреною. Її характеризувала незвичайна здібність достосуватися до існуючих обставин. Її оптимізм був наче б заразливим. Вона погідно приймала усякі зміни, які несло життя та часи у яких довелося їй жити. Кожний спогад про сл. п. Олену Чапельську в'яжеться із чимсь милим та добрим.

Пластуни, які мали свій табір (один із перших) на Кам'янці розказують про такий, дуже характеристичний, випадок. Якось повертали вони із дуже трудної прогульки під проводом Івана Чмоли. Втомлені, запорошені переходили ці хлопці попри віллю п-ва Чапельських у напрямі свого табору. Ще не дійшли добре як їхніми слідами прийшла дівчина та принесла баньку молока та хліб. Це пані Галя побачила змучених юнаків післала за ними це, що мала під рукою із їжі. Ці пластуни кажуть, що так ще ніколи не смакувало їм молоко як тоді.

Та кінчалося літо і усі роз'їздилися по хатах, а п-во Чапельські до Львова. Жили вони у будинках Святоюрської капітули. Крім двох синів та дочки у п-ва Чапельських жили звичайно інші ученики, яких батьки із сіл чи місточок віддавали під опіку пані Галі, або як казали у нас „на станцію". Нераз вони жили кілька років, аж до закінчення школи а то й університету. При тому не було дня, щоб не відвідав цього дому хтось із їхніх товаришів чи товаришок. Коли стрінете сьогодні когось із них кожний буде говорити про п. Галю так сердечно як про когось рідного.

Відома була пані Галя і поза домом. Її милий усміх могли ви бачити на різних вечерницях, де вона трудилася над приготуванням буфету на якісь добродійні цілі, особливо часто на захоронку.

У віці 82 літ пані Галя приїхала до Америки. Старшим людям важко привикнути до тутешнього життя, тим більше, що не знають англійської мови. Часто це заломлює старших віком.. але не пані Галю. Вона як завжди приймала такі обставини так природно, наче це було найкраще, що могло її стрінути. І ми бачили пані Галю завжди гарно одягнену чи у церкві св. Юра, інколи літом у Гантерській церкві чи то у Мистецькому Клюбі, на виставках і інших імпрезах. Завжди вітала вас усміхом, зацікавлена усім що кругом неї діється, а при тому не безчинна. Помимо літ любила шити, а навіть почала вчитися робити коронки.

Питомим для неї було те, що оповідаючи то про давноминуле, чи із ближчої минувшини не говорила ніколи нічого некорисно про людей, а залюбки розказувала про веселі чи смішні події. Це притягало до неї людей.

Дожила сл. п. Олена Чапельська 92 літ, а з нею відійшла ще одна характеристична постать покоління наших батьків та дідів, покоління яке, вірило у краще майбутнє, вміло жити, та терпеливо зносити долю і недолю та яке мало велику любов та зичливість для людей.

МОЛОДЕЧЕ ТАБОРУВАННЯ В АРГЕНТИНІ

Буенос Айрес. — Пластова і сумівська молодь таборує тепер у Арґентині, де стоїть велика спека і де на цей час припадають літні вакації для учнів. На оселі „Веселка", крім таборуваня молоді, відбуваються також Курси помічниць для українських Рідних Шкіл. Тижневик „Українське Слово" в ч. 2/1972 з Буенос Айресу повідомляв, що сумівський табір на „Веселці" тривав від 2 січня до 5 лютого.

Українська програма на річному бенкеті Торговельної Палати в Джерзі Сити

Джерзі Сити. — Тільки короткі промови і їх зміст та американські дотепи і справне переведення цілої програми річного бенкету місцевої Торговельної Палати в середу, 8-го березня, пригадували, що це велика американська імпреза, бо все інше надавало їй українського характеру: імпрезу започатковано співом американського гимну у виконанні пані Марії Лисогір, яку представлено як оперову співачку і дружину головного предсідника Українського Народного Союзу, вступну молитву провів філядельфійський єпископ - помічник Української Католицької Церкви Василь Лостен, який під час бенкету сидів, разом з директором Палати п. И. Лисогором на почесних місцях за президіяльним столом, концертову програму обмежено знову до виступу пані Марії Лисогір, яка відспівала три українські пісні: арію з опери „Тарас Бульба", „Діброво зелена" і „Жита", а українські гості на бенкеті привертали увагу ще й тим, що мали свій стіл біля самої сцени а телевізійний артист - комік жидівського походження, говорячи свої дотепи, завжди звертався наче за апробатою до приявного о. декана Антона Борси й опісля з вдячністю стиснув йому руку. У бенкеті взяло участь яких чотири сотні представників фінансових, індустріяльних, торговельних, едукаційних та інших установ, що фактично репрезентували цілість життя міста. Коротку промову виголосив молодий посадник міста, д-р Павло Джордан, доказуючи фактами, що колишні мрії про перетворення Джерзі Сити в прикладне місто Америки стають дійсністю. Під час бенкету дотепно відмічено 100-річчя місцевого коледжу св. Петра, вручивши його президентові о. проф. Вікторові Янітелі величезний диплом „почесного доктора міського замішання", та 125-ліття приміщеної в Джерзі Сити найбільшої фабрики мила, зубної пасти і споріднених виробів „Колґейт Палмолів", вручивши її управителеві величанську тюбу зубної пасти. Диплом і тюба були, очевидно, порожні.

З українців на імпрезі — крім згаданих Владики Лостена, о. декана Борси, пані Марії і Иосипа Лисогорів, були приявні: місцевий сотрудник о. Антін Радчук, заступник головного предсідника УНС Володимир Сохан з дружиною пані Нілею, виконуюча обов'язки головного касира УНС пані Уляна Дячук з чоловіком інж. Володимиром, Михайло Вархол з дружиною та ред. А. Драган.

---

1 000 ДОЛ. НА СУМІВСЬКУ СВІТЛИЦЮ

Ню Йорк. — Головна Управа СУМА приступила до будови необхідної для покращання виховання й відпочинку молоді на Оселі біля Елленвіл „Сумівської Світлиці". На цю ціль вже відгукнулися понад 25 жертводавців, пожертвувавши по 500 долярів, а п. Михайло Брездень з Пассейку, Н. Дж. пожертвував 1 000 долярів. Будову „Сумівської Світлиці" доручено українській фірмі Іванківа з Пассейку. Головою фінансової збірки є Василь Лавро.

У Франції комуністи-маоїсти схопили члена дирекції фабрики

Париж. — Велике порушення у Франції спричинило схоплення 63-літнього Роберта Ноґрета, члена адміністрації великої фабрики автомобілів Реноль недалеко Бульонь. Чотири мужчини оточили названого урядовця недалеко тієї фабрики, посадили його до малого вантажного авта і від'їхали. Те авто знайдено згодом при дорозі. Спричинниками того акту терору є французькі „маоїсти", комуністичні визнавці китайського Мао Тсе-тунґа, які таким чином хотіли пімститись за те, що два тижні тому один із сторожів тієї фабрики застрілив 25-річного „маоїста". 50.000 осіб взяли участь в похороні того молодого робітника. Схоплювачі зажадали звільнення 7-ох в'язнів та прийняття назад на працю восьмох звільнених робітників. Всі французькі політичні партії, включно з комуністичною, затаврували той акт терору. Французький міністер внутрішніх справ Раймон Марселлен заявив, що влада безпеки зробить все можливе, щоб визволити схопленого урядовця, якому „маоїсти" закидають, що це він звербував фабричних сторожів, винуватих у отому вбивстві.

У Польщі приготовляють нову комедію виборів

Варшава. — 19-го березня ц. р. відбудуться нові вибори до польського сойму і тепер по всій Польщі йде „передвиборча акція", яка має створити враження існування у Польщі „вільних" і „демократичних" виборів, коли насправді вони контрольовані і диктовані комуністичною партією. Єдина свобода виборців у тому, що вони можуть вибрати з-посеред 625-ох кандидатів 420, бо стільки є послів у варшавському соймі. Виборці отримують картки з 9-ма призвищами на 6 мандатів: коли вони не роблять на картці ніяких змін, то автоматично „обраними" вважаються шістьох найперших кандидатів, а коли хочуть когось скреслити, то роблять це у виборчій будці. Але всі кандидати є з одної листи так званого Фронту національної єдности, який є фасадою для фактичного володіння комуністичної партії. „Чистка", яку новий партійний шеф, Едвард Ґерек, переводить в цілому державному апараті, проявилась тут у тому, що тільки 169-ох колишніх соймових послів поставлено тепер на нову офіційну листу кандидатів. На „передвиборчих" зборах, улаштованих у фабриках і установах, дозволяють робітникам і службовикам критикувати окремих кандидатів, але охочих до такого критикування мало, бо всі знають, що згори вирішено, хто має стати соймовим послом.

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 1-го березня 1972 р. ненадійно упокоїлася в Бозі проживши 79 років наша Найдорожча

МАМЦЯ, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.
АННА МОЛОДОВЕЦЬ

вдова по бл. п. **СИМЕОНОВІ**

нар. в с. Лопушне, пов. Рогатин, Україна, прибула до ЗСА 1908 р., членкиня Апостольства Молитви.

ПОХОРОН відбувся в суботу, 4-го березня 1972 р. з церкви св. о. Миколая в Пассейку, Н. Дж., а опісля на цвинтар Кальварія в Патерсоні, Н. Дж.

Горем прибиті:

сини: **ИОСИФ, АНТІН, ПЕТРО, ІГНАТІЙ, ПАВЛО, МИХАЇЛ, о. АВГУСТИН**
доньки: **КАТЕРИНА ПЕЛЕНСЬКА**
ЮЛІЯ СОРОКА з мужем **САМОЇЛОМ** і з родиною
ИОСИФИНА СОРОКА з мужем **ВОЛОДИМИРОМ** і з родиною
11 внуків і 2 правнуки
брат — **ИОСИФ** в Польщі
сестри: **ЮЛІЯ** і **КАРОЛИНА** в Польщі
братанок — **СОВІНСЬКИЙ** з родиною
братанка — **ОЛЕНА ЛАПЧИНСЬКА** з родиною

Рівночасно складаємо щиру подяку отцям пароховi о. Володимирові Білинському, о. Миронові Кузьмовському й о. Іванові Пайкушеві за відправлення похоронних обрядів: дяко-учителеві Василеві Ядловському за спів під час відправ та Високопреподобним Сестрам Служебницям з Пассейку, Словстбурґу і Філядельфії за участь в похороні.

Щиро дякуємо Родині, Знайомим і Приятелям за участь в похоронних відправах і відпровадженні Покійної на місце Вічного Спочинку.

Щира подяка похоронному заведенню Mc Nerney і Burnadz за взірцеве переведення похорону.

Хай Господь Бог винагородить Вас всіх сторицею.

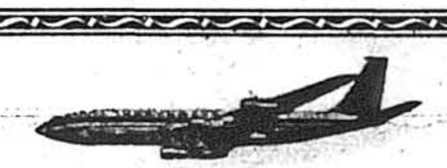
Замість квітів на могилу

бл. п. д-р **ДОМІЦЕЛІ ЯСІНЧУК**

складають 25.00 долярів на НТШ в Сарсель, Франція.

Д-р Семен **ДОРОЩАК** з дружиною Іриною та доньками Христиною і Надією

ТУРИ В УКРАЇНУ ТА СХІДНЮ ЕВРОПУ
КОВБАСНЮК АҐЕНЦІЇ НА 1972 РІК

КОЖНА ГРУПА З ПОВНОЮ ОПІКОЮ ДОСВІДЧЕНОГО ПРОВІДНИКА.

ВІДЛЕТИ З НЮ ЙОРКУ І ЧИКАҐО НА РЕГУЛЯРНО КУРСУЮЧИХ ЛІТАКАХ ІАТА. ВІД'ЇЗДИ З МОНТРЕАЛЮ ПАРОПЛАВОМ МС АЛЕКСАНДЕР ПУШКІН

Дата тур:	Ч. тури:	Ціна:	Відвідує місцевості:
25 ТРАВНЯ до 15 **ЧЕРВНЯ**	1972/1	$ 885.00	Київ, Канів, Тернопіль, Львів, Ялта, Москва
29 ТРАВНЯ до 15 **ЧЕРВНЯ**	1972/2	$ 843.00	Москва, Львів, Тернопіль, Київ, Рим
31 ТРАВНЯ до 5 **ЛИПНЯ**	1972/16	$1295.00*	Ленінград, Мінськ, Сочі, Москва
22 ЧЕР. - 12 ЛИП. (випродано)	1972/11	$ 950.00	Київ, Канів, Тернопіль, Львів, Краків, Відень
25 ЧЕРВНЯ до 16 **ЛИПНЯ**	1972/3	$ 989.00	Львів, Ялта, Київ, Канів, Москва
29 ЧЕРВНЯ до 20 **ЛИПНЯ**	1972/4	$ 989.00	Тернопіль, Львів, Чернівці, Київ, Канів, Москва, Цюріх
9 ЛИПНЯ до 24	1972/5	$ 964.00**	Москва, Львів, Тернопіль, Київ, Канів, Франкфурт
10 ЛИПНЯ до 31	1972/6	$ 955.00	Москва, Львів, Рівне, Київ, Канів, Черкаси, Відень
22 ЛИПНЯ до 12 **СЕРПНЯ**	1972/7	$ 799.00***	Київ, Канів, Тернопіль, Львів, ПОЛЬЩА
6 ВЕРЕСНЯ до 27	1972/15	$ 930.00	Львів, Тернопіль, Київ, Канів, Москва, Рим
28 ВЕРЕСНЯ до 13 **ЖОВТНЯ**	1972/10	$ 686.00	Київ, Канів, Тернопіль, Львів, Варшава
27 ГРУДНЯ до 13 **СІЧНЯ**	1972/17	$ 753.00	Київ, Львів, Тернопіль, Москва

* 31 травня 1972/16 — **Від'їзд з Монтреалю** кораблем **МС Александер Пушкін.**
** 9 липня 1972/5 — Відїзд з **Чикаґо.**
*** 22 липня 19727 — **Польща** включає відвідини рідних. Додаткові оплати $30.50 на купони польського Орбісу і візи.
Маршрути підлягають змінам. **Діти 50% знижки.**

Наші тури є повністю під опікою досвідчених провідників з ЗСА. Передбачається в ССР — приміщення в першоклясних готелях, всі харчі, пересідки, опіка над багажем, звиджування. Не має ланчів в Букарешті, Кракові, Парижі, Відні і Цюріх.

Депозит $150.00 на особу мусить бути вплачено при реєстрації або щонайменше 10 тижнів перед виїздом тури, з уваги на популярність тур.

Для дальших інформацій в справах групових чи індивідуальних поїздок до СССР, Польщі і Чехословаччини звертайтеся до:

KOWBASNIUK TRAVEL AGENCY
(Tour Division: Lark Tours, Inc.)

286 East 10th Street — ***Засновано 1920 р.*** — New York, N.Y. 10009
Тел.: (212) 254-8779

Телефонуйте або пишіть: **Варка Бачинська** ▪ **Марійка Гельбік** ▪ **Віра Ковбаснюк Шумейко**

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ в НЮ ЙОРКУ

— улаштовує —

ВИСТАВКУ НОВИХ МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ
КАТЕРИНИ КРИЧЕВСЬКОЇ

з тематики

„ВЕСНА в УКРАЇНІ"

Відкриття в неділю, 19 березня 1972 р., о год. 1:15 по пол.
в ПЛАСТОВОМУ ДОМІ, 144 Друга Авеню, НЮ ЙОРК, Н. Й.

- Слово про мистця: **проф. Любомир Кузьма.**
- Картини з ґалерії **Ольги Соневицької.**
- Виставка буде відкрита в суботи і неділі від 1-5 год. по пол. і триватиме до 2-го квітня 1972 року.
- Дохід з виставки на Пластовий Дім.

Річні Загальні Збори 64-го Відділу СУА в Ню Йорку

Річні загальні збори 64-го Відділу СУА в Ню Йорку відбулися 16-го січня 1972 р. Збори відкрила голова Відділу Марія Савчак, яка привітала присутніх, провела молитву й подала порядок нарад. Зборами проводила голова Президії Іванна Рожанковська, секретарювала Оксана Щур.

Після прочитання секретаркою Відділу Мирославою Вовкодав протоколу з останніх загальних зборів почалися звіти уступаючої Управи.

Голова Відділу М. Савчак зробила підсумки проведеної праці. Референтури працювали комісіями і цей спосіб праці показався успішний. Заходами Христини Оленської передано телевізією традиційний український Свят Вечір на Різдво 1971-го року з дому — Волинців. Відділ репрезентувала М. Савчак. Навесні минулого року закуплено в галерії „Парк-Бенет" українські церковні ризи з 18-го століття й передано їх до музею Верховного Архиєпископа Йосифа Кардинала Сліпого в доказ пошани Відділу до Блаженнішого.

Фінансовий звіт склала Евстахія Шуган. Джерелом прибутків були великодній і різдвяний базарі, культурно-мистецькі імпрези, членські внески й принагідні збірки. Велику позицію в розходах займали пожертви на загально - громадські й харитативні цілі. Друга категорія видатків, це власні потреби Відділу й внески до Централі.

За звітом організаційної референтки Ірени Комар Відділ нараховує 86 членок. Референтка організувала нових членок і співпрацювала з секретаркою в утримуванні письмового контакту з членством.

Культурно - освітній референт під проводом О. Щур розгорнув широку діяльність. Влаштовано низку імпрез для ширшої публіки — вечір у пошану Лесі Українки, панель про „Чоловіка Божого" Г. С. Сковороду, 15 Мистецьку Виставку Жіночої Творчости, вечір в честь Митрополита Андрея Шептицького. У власному колі в рямках поширених сходин відсвятковано просфору, свячене, влаштовано вечір у пошану Т. Шевченкові, панель „Чужинці про нас".

Культурно - освітня референтка запротестувала в ЮНЕСКО в справі нищення української культури на Рідних Землях та вислала листа до ОН в обороні арештованих діячів в Україні.

Виховний реферат під проводом Марії Даниш влаштував у жовтні м. р. 5-ту Виставку Дитячої Самодіяльности, при чому перший раз жюрі признали нагороди за найкращі експонати.

Суспільну опіку очолювала Володимира Івануса. Її діяльність охоплювала місцеву допомогу й харитативну акцію поза межами північно - американського поселення еміграції одноразовими й місячними допомогами потребуючим в Бразилії й Европі.

Імпрезовий реферат спочивав у руках Люби Артемишин. Референтка влаштувала великодній і різдвяний базарі, які засобили касу Відділу. Поруч того референтка вела курс крою й шиття.

Пресова референтка Марія Барагура інформувала пресу, зокрема „Свободу" й „Наше Життя" про діяльність Відділу та продовжувала вести альбом вирізків з пресових дописів про Відділ.

За господарський реферат звітувала Марія Карпевич. Референтки (М. Карпевич і Люба Раковська) дбали про естетичний вигляд домівки, влаштовували буфети на імпрезах і ширших сходинах Відділу та співпрацювали в тому відношенні на імпрезах Окружної Ради СУА. В рямках ширших сходин відбувся куховарський показ.

Після заслухання й дискусій над звітами на внесення Контрольної Комісії збори однодушно схвалили абсолюторію уступаючій Управі.

У склад нової Управи ввійшли п-і: Марія Даниш — голова, Мирослава Вовкодав — містоголова, Марія Ржепецька — кореспонденційна секретарка, Христина Навроцька — протоколярна секретарка, Аполонія Книш — касирка, Евстахія Шуган — фінансова референтка, Оксана Щур — культурно - освітня референтка, Дарія Костів — виховна референтка, Ірена Комар — організаційна, Галина Кіляр — імпрезова, Володимира Івануса — референтка суспільної опіки, Марія Барагура — пресова референтка, Марія Карпевич і Люба Раковська — господарські референтки. Делеґаткою до Об'єднаного Комітету вибрано Стефанію Салдан.

У склад Контрольної Комісії ввійшли: Марія Савчак — голова, Люба Артемишин, Христина Восвідка, Анна Врублевська й Осипа Лень — члени.

Нововибрана голова М. Даниш подякувала присутнім за довір'я й просила співпрацювати, висловлюючи надію на успішну працю в новому діловому році.

Після офіційної частини зборів присутні гуторили за кавою і солодким.

Марія Барагура
Пресова референтка 64-го Відділу СУА

Загальні Збори УСО Тризуб

В неділю, 27-го лютого 1972 р. у власній домівці, при участі 65-ти членів Т-ва відбулися Річні Загальні Збори Українського Спортового Осередку „Тризуб" у Філядельфії.

Зборами проводила Президія: В. Постолит, М. Субтельний і В. Ощипко. Після прийняття порядку нарад — уступаючий голова Т-ва п. С. Бриндзей склав речевий та докладний звіт з господарки Управи, виказуючи дальший зріст матеріяльної бази Т-ва. Про спортову діяльність звітував п. Р. Савчак підкреслюючи зактивізовання досі занедбаних спортових ланок та тенденцій до збільшення їхньої діяльности. Це може бути осягнене через притягнення молодших членів до праці в Т-ві. Про перебіг праці Управи звітував секретар п. М. Кічула, Голова Контрольної Комісії п. С. Мазурок звітував, що стан господарки Т-ва представлений у звітах Управи відповідає дійсності, що стверджує взірцево проваджене книговедення. Складаючи подяку членам Управи за їхню працю для Т-ва поставив внесення на уділення абсолюторії. Дискусія, яка вив'язалась після звітів мала радше характер особистих непорозумінь і ні один дискутант не підніс конкретних закидів відносно звітів. По уділенні абсолюторії, на внесення голови Номінаційної Комісії, п. Р. Савчака вибрано нову Управу; п. С. Бриндзей — голова, п. М. Кічула і п. Р. Савчак — заст. голови, п. В. Ощипко — секретар, п. В. Манько — касир, та пп. В. Віляїв, М. Субтельний, І. Васюрка, М. Кічула, П. Чорів і О. Скульський — члени Управи.

До Контрольної Комісії: пп. С. Мазурок, В. Варварів, М. Капій, О. Гаврась і С. Новаківський.

До Товариського Суду: пп. С. Спринський, А. Яремко і Р. Пазуняк. Збори закінчено ухваленням протестаційної резолюції в обороні арештованих культурних діячів на Україні. Резолюцію відчитав п. Яців, а збори одноголосно прийняли і ухвалили вислати її до генерального секретаря ОН та президента Р. Ніксона.

М. С.

СТАРИЙ СМОЛИЧ ЗГАДУЄ...

(Закінчення на стор. 3-ій)

життя описуваних ним колеґ, його „друзів", коли вели їх освітленими тьмавою жарівкою по бетонових сходах униз, і ззаду вже наготовляв дрібнокаліброву пістолю кат, щоб пустити кулю в потилицю своїй жертві.

Для сучасного молодого покоління в Україні не тільки період Визвольних Змагань, а навіть „чистки" 20-их а 30-их років і „роки становлення", а фактично нищення української літератури стали майже „білою плямою". І тому ще одною великою заслугою „шістидесятників" є їх намагання воскресити пам'ять про ці роки, „поставити все на свої місця".

Які ж спонуки змушують Юрія Смолича братися до писання спогадів? Розкрити правду про той „забутий період"? Оправдати заморених голодом у концтаборах, розстріляних у підвалах НКВД і засудити їх катів та їхніх зверхників, що „порушували соціялістичну законність"? Чи бодай об'єктивно представити їхню творчість?

Ні, цей „забутий період" Смолич хоче пригадати тому, що його „започаткував Великий Жовтень" у Москві і Ленінграді, посіявши драконівські зуби і на Україні. Тому, що — пише він — „наш ворог — контрреволюційна націоналістична еміґрація за кордоном насамперед — наше мовчання, „білі плями" в історії нашого народу, використовує, щоб ширити неправду, викривляти події літературної минувшини, фальсифікувати історичний процес".

Ось до яких завдань береться старий, зизоокий Смолич, що не один з „друзів", про яких він пише, називав його поза очі не Смолич, а — сволоч. Він хоче, щоб сучасне молоде покоління літераторів на Україні, яке шукає своєї, національної правди, не „повторювало помилок попереднього покоління". Хоче й на схилі віку, коли залишилось жити, як сам пише, недовго з собачою вірністю дослужити свої останні дні тому режимові і тим своїм зверхникам, що, не криючись, підготовляють фізичну й духову загладу для його батьківщини.

На „цвинтарі ілюзій", де вже для могил місця немає Смолич у своїх мемуарах марно силкується витворити у своїх читачів ілюзії - омани, якими вабили на початках революції московські большевики народи російської імперії.

У писанні мемуарів сприяє Смоличеві той факт, що як сам він пише, „майже всі літературні документи того часу загинули, втрачені безповоротно в час фашистівської навали".

Але крім документів — знищених органами НКВД книжок, листів, щоденників крім протоколів слідства крім друкованих на машинці списків засланих і розстріляних — є ще людська пам'ять, є ще усні перекази, є друковані поза засягом каґебівських пазурів матеріяли. І все це протестує, заперечує те, що намагається зфальшувати старий, хитрий, Смолич. Дещо з того — в наступних статтях.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 12-го БЕРЕЗНЯ 1972 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Пресв. Богородиці, 36 Відд. о год. 2-ій попол. в Укр. Ам. Клюбі, 292 Гадсон Евню. Проситься чл. прибути. — Марія Ковальчук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Ам. Клюбі. Проситься чл. прибути. — П. Дзюба, гол., М. Лилак, кас., В. Попович, секр.

MONESSEN, Pa. Місячні збори 338 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься чл. прибути і вирівняти вкладки. — П. Янковський, пред., М. Куць, секр.

ДІТРОЙТ. Міш. Місячні збори B-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, гол., П. Федик, фін. секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори B-ва св. І. Христителя 76 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Кат. Школі при Санфорд і Айві вул. Проситься чл. прибути і вирівняти залеглі вкладки. — В. Боярський, гол., Т. Клебан, кас., М. Демчук, секр.

ГАМТРАМК, Міш. Місячні збори Т-ва М. Шашкевича 94 Відд. о год. 2 попол. в Укр. Дем. Клюбі, 2376 Грилінґ вул. Проситься чл. прибути. — М. Борискевич, рек. секр.

ЧИКАҐО, Ілл. Річні загальні збори B-ва св. Володимира 114 Відд. о год. 12 дня в парохіял. залі св. Володимира, 2250 В. Кортез. На порядку: звіти членів уступаючої Управи і Контр. Комісії та вибір нової на 1972 рік. Проситься чл. прибути на збори. Якщо на означений час не явиться відповідна кількість чл. збори відбудуться на годину пізніше при всякій кількости приявних і будуть правосильні. Після зборів — перекуска. М. Нікольс-Ткачук, гол., В. Бережан, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні загальні збори Т-ва Дністер 430 Відд. о год. 1-ій по пол. в ЗУАДК-у, 5020 Олд Йорк Рд. На порядку: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір нової на 1972 р. Проситься чл. прибути. Збирання чл. вкладок не буде другої неділі в міс. берез. в Тризубі з огляду на річні збори, їх можна заплатити на зборах. Збірка вкл. на 23-ій і Брави відбудеться як звичайно, 3-тя субота в міс., 18 березня від 7-9 год. — Д-р І. Скальчук, гол., І. Кнігиницький, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збори Т-ва Єдність 163 Відд. о год. 12-ій дня в домі Горожан 847 N. Franklin St. — Секретар.

ВЕЛИКА ЗНИЖКА ЦІН НА КНИЖКИ

тільки в місяці березні

Ч. 1

Д-р Михайло Данилюк: На медечні теми — Лікарський довідник	$10.00
Д-р Михайло Данилюк: Повстанський записник	2.25
Д-р Лука Луців: Іван Франко — борець за національну і соціяльну справедливість	5.40
Д-р Лука Луців: Тарас Шевченко — співець української слави і волі	1.50
Д-р Лука Луців: Маркіян Шашкевич — Біографія і характеристика творчости з додатком усіх оригінальних творів	1.20
Д-р Лука Луців: Ольга Кобилянська. В сторіччя її народин	.60
Д-р Лука Луців: Іван Франко — життя і творчість	.60
Роман Завадович: Кобзарева гостина	.30
Шевченкові думи і пісні — Shevchenko's Thought's and Lyrics	.60
Володимир Кедровський: Обриси минулого	1.50
А. Драган: Український Народний Союз у минулому і сучасному	.60
Іван Смолій: У зеленому Підгір'ї — повість	1.50

Замовляти:

SVOBODA

81-83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303

TRIDENT SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

П'ЯТДЕСЯТИЙ РІЧНИЙ БІЛЯНС

на день 29-го лютого 1972 року

СТАН ЧИННИЙ

Позички на перші морґеджі	$10,964,909.78
Інші позички	225,791.58
Інші інвестиції	991,736.72
Державні бонди	656,971.63
Готівка в касі і в банках	387,370.78
Акції у Federal Home Loan Bank	107,900.00
Земля і будинок	195,424.40
Умебльовання і урядження	21,295.77
Інші засоби	183,455.32
Разом	$13,734,855.98

СТАН ДОВЖНИЙ

Членські ощадности	$12,343,746.73
Аванси	500,000.00
Інші зобов'язання	35,463.70
Невикористані кредити	77,448.32
Резерви і неподільні зиски	778,197.23
Разом	$13,734,855.98

Член FEDERAL HOME LOAN BANK and FEDERAL SAVINGS and LOAN INSURANCE CORPORATION. Ощадности кожного члена обезпечені до $20.000.

INSURED

- Платимо 5% за ощадности.
- Відсотки обчисляємо 4 рази в році.
- Даємо позички на купно домів.
- Скора й совісна обслуга.
- Безплатне паркування.

• Грошові перекази. • Виміна і продажа державних бондів. • American Express Travelers Cheques (чеки для подорожуючих). • Приймаємо ощадности поштою.

760 Clinton Avenue

NEWARK, N.J. 07108 Tel.: 371-1120

Приймається оголошення святочних побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Великоднього числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ:

за новим стилем до 24-го березня 1972 року
за старим стилем до 30-го березня 1972 року

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШЕВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"

83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303

- Користайте з інформативних брошур УНСоюзу.
- Поширюйте їх масово поміж членами та не-членами УНС.
- Вони поможуть Вам при забезпечуванні в УНСоюзі!

Різне

Українське Висилкове Бюро

ROMAN PARCEL SERVICE

141 2nd Avenue, New York City Tel.: 475-7430. — Висилаємо ПАЧКИ з ОДЯГОМ і ХАРЧАМИ в УКРАЇНУ і до СССР. Рівнож приймаємо замовлення на мотоциклі, холодільники, телевізори і машини до прання. Уряд. год.: від понед. до суб. 8:30 — 6:00 веч. В неділю, від 10 до 2 по пол.

Real Estate

ХОЧЕТЕ ПРОДАТИ АБО КУПИТИ БУДИНОК, БИЗНЕС, ЗЕМЛЮ звертайтеся до УКРАЇНСЬКОЇ ФІРМИ GEMINI REAL ESTATE CO. 98 — Second Avenue New York. N.Y. Tel.: 477-6400

Праця

FEMALE

Established data Processing Firm, immediate opening for full & part time Keypunch Operators — minimum 1 year alphanumeric experience. Call Mr. Judge, 682-4333 RECORD PROCESSING CORP. 111 4th Ave. New York, 10003

ПОТРІБНО ЖІНКИ-ГОСПОДИНІ зі знанням анг. мови, спання на місці, власна кімната, air-cond., лазничка, TV, 3 дітей у шкільному віці, добра платня. Тел. в Джерзі Ситі — (201) 435-0308

НЕ Є ДОБРИМ БАТЬКО ТА МАТИ, ЯКІ НЕ ЗАБЕЗПЕЧАТЬ ДОСТАТНЬО СЕБЕ І СВОЇХ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ. ВІД ЖИТТЬОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЖЕ ЗАВТРА МОЖЕ ЗАЛЕЖАТИ ЇХ ВЛАСНА ДОЛЯ ТА ДОЛЯ ЇХ ДІТЕЙ!

Купуйте в підприємствах, які оголошуються в „Свободі"!

Funeral Directors

Theodore WOLINNIN, Inc. Директор Похоронного Заведення 123 East 7th Street NEW YORK, N.Y. 10009 Tel.: GR 5-1437 СОЛІДНА ОБСЛУГА

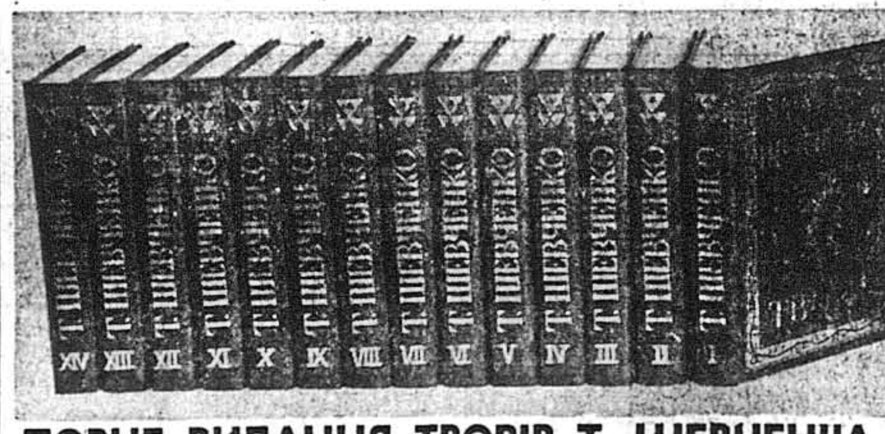
ПЕТРО ЯРЕМА УКР. ПОГРЕБНИК Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ. PETER JAREMA 129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. ORegon 4-2568

LYTWYN & LYTWYN UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS AIR CONDITIONED Обслуга ЩИРА і ЧЕСНА. Our Services Are Available Anywhere in New Jersey. 801 Springfield Avenue IRVINGTON, N.J. NEWARK, N.J. ESsex 5-5555

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДРУКУВАЛО

ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.
Т. II. Поезії 1843-1847 рр.
Т. III. Поезії 1847-1857 рр.
Т. IV. Поезії 1857-1861 рр.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Нещасний. — Капітанша.
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.
Т. IX. Журнал.
Т. X. Листи.
Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. XIII. Збірник статтей про Т. Шевченка та його творчість.
Т. XIV. Покажчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та спис літератури про них.

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева.

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видало Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр.).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксусовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда КОЗАКА.

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

✓ 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців або з 4% знижкою, себто
✓ 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.

Замовлення слати на адресу:

Mykola Denysiuk Publishing Company
2226 West Chicago Ave.
Chicago, Ill., 60622—USA

Тут відтяти

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:

☐ за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців
☐ за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Підпис: ____________

Моя адреса: ____________

Видавництво переводить ОСТАННЮ АКЦІЮ ПРОДАЖУ ПОВНОГО ВИДАННЯ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА й нового накладу вже не буде друкувати.

ТАРЗАН, Ч. 6714. Чулю сто рожить пов'язаних обманців

Ми вхопили у пастку всіх злочинців, з вийнятком одного, що його називають Нікко, який приніс був нам знаркотизоване вино Бульва! Я йду — за ним!

Не легковаж собі Нікка, Тарзане! Він слизький, як гадюка!

Гей ви, негідники! Ви великі поганці для моєї Африки! Я, Чулю, син великого вождя Улі з країни Буля, дуже радо вбив би вас!